

L I E T U V I Ų

DIENOS

LITHUANIAN DAYS
JUNE, 1966

JŪRATĖ REISGYTĖ

1966 M. BIRŽELIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F Skirius
Administratorius / Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse /
Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — Chicago, Illinois;
Vytautas Alf. Braziulis — Cleveland, Ohio —; Vladas
Mingėla — Detroit, Mich.; Balys Raugas — Philadelphia,
Pa.; Cezaris Surdokas — Baltimore, Md.; Petras W. Ur-
ban — Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis — Toronto,
Canada; Vytautas Volertas — Riverside, N. J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Boston, Mass. — B. Kerbelienė; Brooklyn-New
York, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis; Chicago, Ill.
— A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika; Cleveland,
Ohio — V. Bacevičius; Los Angeles, Calif. — L. Briedis,
Pr. Gasparonis, L. Kančauskas; Manchester, N. H. —
K. Daugėla; Hollywood, Cali. — P. Jasiukonis; Omaha,
Nebraska — Rev. L. Musteikis; Philadelphia, Pa. — F.
Jakaitis, V. Gruzdis; Washington, D.C. — Photo Alda,
P. Labanuskas; Waterbury, Conn. — J. Gaidys.
CANADA: Hamilton, Ont. — A. Juraitis; Montreal, P. Q.
— L. Stankevičius; Toronto, Ontario — J. Dvilaitis.
AUSTRALIA: E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sekalauskas,
Vyt. Vosvilius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu
ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

Signed or initialed articles do not necessarily reflect the
opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Die-
nų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais
atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter
published in Lithuanian Days magazine without sepe-
rate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, re-
dakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.

Manuscripts or other matter submitted for publication
in Lithuanian Days magazine will be edited at the dis-
cretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNI-
JOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama auto-
matiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas
prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja
laišku. / If subscription is to be discontinued at expi-
ration, notice to that effect should be sent; otherwise
it will renewed automatically. This policy accords with
the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 65 centai. Single copy 65¢.

Prenumerata metams \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

LIETUVIŲ

DIENOS

LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard

Hollywood, California 90029

Telefonas: 664-2910

Nr. 6 (165), XVII metai
BIRŽELIS, 1966 METAI

Vol. XVII, No. 6 (165)
JUNE, 1966

TURINYS / CONTENTS

Atsiminimai ir darbai. Vedamasis.	3
Dainų šventės chorai ir dirigentai.	4
Spaudoj ir gyvenime.	6
J. Šatorius, Lietuvos kampelis Brazilijoje.	7
Petras Tarulis, Vilniaus rūbas. Ištrauka išromano.	8
Anė Petkutė, Pavojinga klausytis pasakų. Eilėraščiai.	9
Valerij Tarsis, Palata Nr. 7. Romanas. Verčia J. Andrius.	10
Teatras reikalingas kaip mokykla. Iš pokalbio su Anatolijum Kairiu.	12
Stasio Baro plokštelės pasiklausius (B.)	13
"Tėviškės namų" kantata šv. Kazimiero par. 25 metų sukakties koncerte.	14
KNYGOS IR AUTORIAL.	16
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika.	18
ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI. Smulkioji kronika	20

ENGLISH SECTION

The cause of Lithuania's Liberty is Alive as Ever.	21
Self-Determination and Lithuanian Recognition After World War II, by L. Beecher.	22
A Cemetery of Nations in the Siberian Tundra. By H. Tautvaišienė.	23
The Testimony of an Exile in Siberia, a poem by Bern. Brazdžionis.	23
Lithuanian History in Stamps. Part LXXXVIII, by A. Bernotas.	24
The United States Senate Must Adopt a Baltic Freedom Resolution.	24
LITHUANIANS MAKE NEWS.	25
Lithuanians in the American Press.	25
Jaunimo kongreso kalendorius.	26

COVERS / VIRŠELIAI

Front Cover / Pirmasis

Jūratė Reisgytė, 16 metų, mokytojų Teresės ir Jurgio Reisgių duktė, gyvenanti Sydney, Australijoje, baigusi Bankstowno Lituaništinę mokyklą ir High School mokinė. Aktyviai dalyvauja skautų organizacijoj. Po paskutinių Melbourne Meno Dienų įsitraukusi į platesnę lietuviškąją veiklą. Jaunimo Kongreso Centr. Komiteto Australijoje narė, Meno Dienų ruošimo Komiteto narė, taut. šokių grupės Sydnejuje vadovė taut. šokių kursų administratorė.

Šių metų balandžio mėn. dalyvavo jaunimo demonstracijose Canberroje ir Sydnejuje, kur išgavo iš "prezidento" Paleckio parašą ant Lietuvos laisvės peticijos Jungtinėms Tautoms. (Apie tai daugiau žiūr. šio nr. 6 psl.).

Čikagos "Margučio" pakviesta, su broliu Rimantu dalyvauja Jaunimo Kongrese.

Šašoninga lietuvaitė, nori siekti aukštojo mokslo ir dirbti laisvam pasauli lietuvybės ir Lietuvos laisvės baruose.

Miss Jūratė Reisgys, Sydney, Australia, a high school student, an active member of various Lithuanian-Australian organizations, obtained a signature from Mr. Justas Paleckis, "President" of Soviet-occupied Lithuania, on a petition to the United Nations, requesting the Soviets to withdraw from the Baltic States

and to restore freedom and independence to Lithuania, Latvia, and Estonia.

Mr. J. Paleckis, the so-called President of the Communist puppet government in Lithuania, was attending a convention of world parliamentarians that took place in Australia at which he represented the Soviet Union. So, even Mr. J. Paleckis, who signed his name on the Petition, is against the Soviet occupation of Lithuania.

Miss Jūratė Reisgys is on a visit to the US, and will attend the world Lithuanian Youth Congress to be held June 30, 1966 — July 3, 1966, in Chicago, Illinois.

Back Cover / Antrasis

Meškiuko Rudnosiuko, eiliuotos pasakos vaikams, viršelis. Tekstas — Vytės Nemunėlio, spalvotos iliustracijos V. Stančikaitės. Dabar šios knygutės naują laidą netrukus išleidžia

"Lietuvių Dienų" leidykla.

Book cover of childrens classic tale in verse by Vytė Nemunėlis Meškiukas Rudnosiukas". Illustrations are by V. Stančikaitė. The Lithuanian Days Publishers are publishing this book's new edition.

III-sios Dainų šventės komiteto posėdžio, įvykusio birželio 6 d. dr. S. Biežio bute, dalyviai. Pirmoje eilėje: ALB pirm. Jonas Jasaitis, šventės vykdomo komiteto pirm. dr. Steponas Biežis, muzikinis vadovas Jonas Zdanius, "Dainavos" ansamblio vadovas Petras Armonas. Antroje eilėje: vicepirm. Jonas Paštukas, informacijos vadovas Vladas Vijeikis, svečių susodinimo vadovas Kazys Avižienis, vicepirm. Antanas Šantaras, ryšinininkas inž. Jonas Jurkūnas, žurnalistas Jurgis Janušaitis, bilietų tvarkytojas Julius

Vepštas, aukų rinkimo vadovas inž. Stasys Vidmantas ir nakvynių organizatorius Antanas Būga. Nuotraukoje nėra vykdomo komiteto narių — vykdomo komiteto narių išd. K. Dočkaus, sekr. S. Šiaučiūno, T. J. Kubiliaus, SJ ir kai kurių komisijų pirmininkų.

Third Lithuanian Song Festival arrangements' committee during their meeting, June 6th, Chicago, Illinois. Foto V. A. Račkaukas

Ne vienos dienos darbai

Šie metai, o ypač šie mėnesiai, tokie gausūs įvykiais, kad sunku ir bepasakyti, kurie jų reikšmingesni ir pirmoje vietoje minėtini. Bet kaip ten bebūtų, gyvasis momentas ir realioji dabartis aiškiai regimai nustūmė į šalį mirusiųjų ir praėjusių gyvenimą. Į pirmąjį frontą išneštas jaunimo kongresas su visais jo rūpesčiais nustelbė praėjusių tautos sukilimo 25 metų sukaktį, paliekant ją metų galui; blausiai praėjo birželio baisių dienų minėjimas, nes pasiruošimas Dainų šventei atitraukė menines jėgas nuo tų minėjimų programos. Gerai tai, ar ne, nebe laikas dabar spręsti, kai iš viso laisvojo pasaulio plaukia ar skrenda lietuviškasis jaunimas į kongresą, kai dirigentai baigia paskutines repeticijas prieš Dainų šventę Chicagoje.

Spauda nešykščiai duoda vietos informacijai, kelia jaunimo problemas, laukia iš jaunųjų kažko daugiau, negu iki šiolei.

Absurdo teatro autoriai Godotos laukimą baigia visišku fiasko. Vien laukti iš jaunimo, atrodo, būtų neprotinga. Reikia eiti ir dirbti kartu su juo. Vertybės nepagaminamos kongresuose, ar šventėse, bet jei šis kongresas ir ši šventė paliks po vertybę (Budriūno kantata, Lapinsko opera...), ir tai jau bus nemažai. Vienas iš konkrečių darbų bus peticijos įteikimas Jungtinėms Tautoms.

Dainų šventė jau pati savaime yra kultūrinis žingsnis.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė yra paskelbusi keletą kongreso momentų, pagrindinių tikslų; štai jie:

sutelkti išseivijos jaunimą į vieną vietą, pabendrauti ir susigyventi;

išryškinti jaunimo laimėjimus tautiniame ir tarptautiniame gyvenime;

duoti jaunimui tinkamą tautiškumo supratimą;

uždegti jaunimą ir jo dviasią naujiems darbams ir dar didesnei kovai už Lietuvos laisvę iki jos nepriklausomybės atstatymo;

parodyti pasauliui, kad rusų komunizmas yra didžiausias kolonializmo vykdytojas, kad pavergtoje Lietuvoje nėra tos laisvės, apie kurią visame pasaulyje šiandien kalbama ir už kurią visų kraštų jaunimas kovoja;

sujungti viso pasaulio visų kraštų lietuvius bendrai vieningai tautinei veiklai ir kovai už Lietuvos laisvę...

Tai ne vienos ir ne dviejų dienų darbas; tai ištisų metų ir dešimtmečių tikslai ir planai.

Kas konkrečiai įmanoma atlikti kongrese?

Nesitikėkime stebuklų.

Ne per vieną dieną pastatyta Roma.

Rūmams pirma statomi pamatai, kantatai pirma parašomos gaidos, medis išauga iš mažo grūdo, jėgainės padaromos užtvenkus srovę...

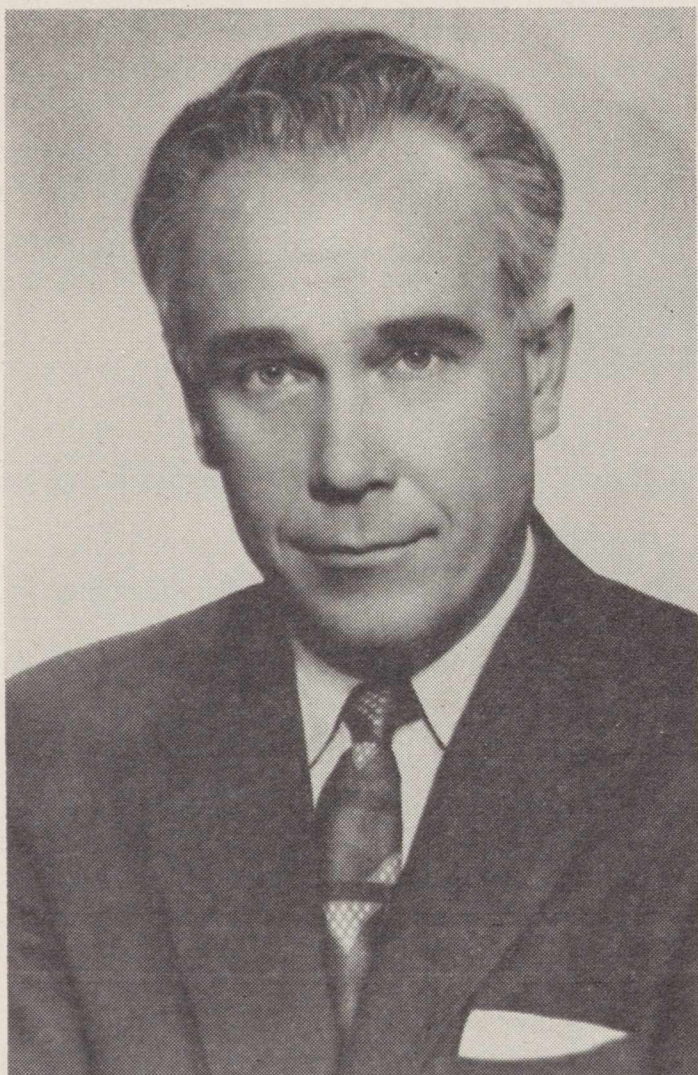
Jeigu šiuo kongresu bus užtvenkta lietuviško jaunimo srovė, jeigu bus gerai pasėtas jaunuosiuose lietuviškos laisvės kovos grūdai, jeigu bus padėti viso pasaulio jaunimo bendros veiklos pamatai, jei širdyje bus išrašytos gaidos naujai kantatai, ji suskambės kovingai ir su viltimi, kad tikrai jie eina parnešti ir parneš "Lietuvos pavasario dieną".

ALICE STEPHENS — III Dainų šventės garbės dirigentė; Alice Stephens Ansamblio Chicagoje vadovė ir dirigentė.

Diriguoja: Malda už Tėvynę ir Lietuvos bei Amerikos himnus.

Six well known Lithuanian choir directors who will conduct the combined and youth choruses at the Lithuanian Song Festival in Chicago, Illinois, July 3rd.

PETRAS ARMONAS — jungtinio choro dirigentas; L. M. A. "Dainavos" dirigentas nuo 1964 m.

Diriguoja:
Rambyne — Juliaus Štarkos,
Dul-dul dūdelė — J. Gaubo,
Dainininkų maršas — Juliaus Gaidelio.

Dainų šventės chorai ir dirigantai

TREČIOSIOS JAV IR KANADOS LIETUVIŲ

DAINŲ ŠVENTĖS CHORAI:

Angelų Karalienės parapijos choras, Brooklyn, N. Y.

Dirigentas M. Liuberskis.

Šv. Petro ir Povilo parapijos choras, Elizabeth, New Jersey.

Dirigentas V. Mamaitis.

Šv. Antano parapijos choras, Detroit, Mich.

Dirigentas A. Mateika.

Prisikėlimo parapijos choras, Toronto, Ont., Canada.

Dirigentas kun. B. Jurkšas.

Šv. Jurgio parapijos choras, Cleveland, Ohio.

Dirigentas P. Ambrasas.

Aušros Vartų parapijos choras, Hamilton, Canada.

Dirigentas A. Paulionis.

Šv. Petro parapijos choras, So. Boston, Mass.

Dirigentas **Jeronimas Kačinskas**. (šventės dirigentas).

Omahos Lietuvių Bendruomenės choras, Omaha, Nebraska.

Dirigentas B. Jonušas.

Philadelphijos Liet. Tautinis Ansamblis, Philadelphia, Pa.

Dirigentas L. Kaulinis.

Šv. Juozapo parapijos choras, Waterbury, Conn.

Dirigentas A. J. Aleksis.

Šv. Kazimiero parapijos choras, Los Angeles, California.

Dirigentas **Bronius Budriūnas** (Dainų šventės dirigentas).

Lietuvių Meno Ansamblis "Dainava", Chicago, Illinois.

Dirigentas **Petras Armonas** (Dainų šventės dirigentas).

Liet. Evangelikų Tėviškės parapijos choras, Chicago, Illinois.

Dirigentas J. Lampsatis.

Šv. Marijos Panelės Gimimo parapijos choras, Chicago, Ill.

Dirigentas A. Giedraitis.

Lietuvos Vyčių choras, Chicago, Illinois.

Dirigentas **Faustas Strolia** (Dainų šventės dirigentas).

Boston Lietuvių mišrus choras, Boston, Mass.

Dirigentas J. Gaidelis.

Čiurlionio ansamblio choras, Cleveland, Ohio.

Dirigentas **Alfonsas Mikulskis** (Dainų šventės dirigentas).

Aušros choras, St. Louis, Illinois.

Dirigentas A. Paulikaitis.

Varpo choras, Toronto, Canada.

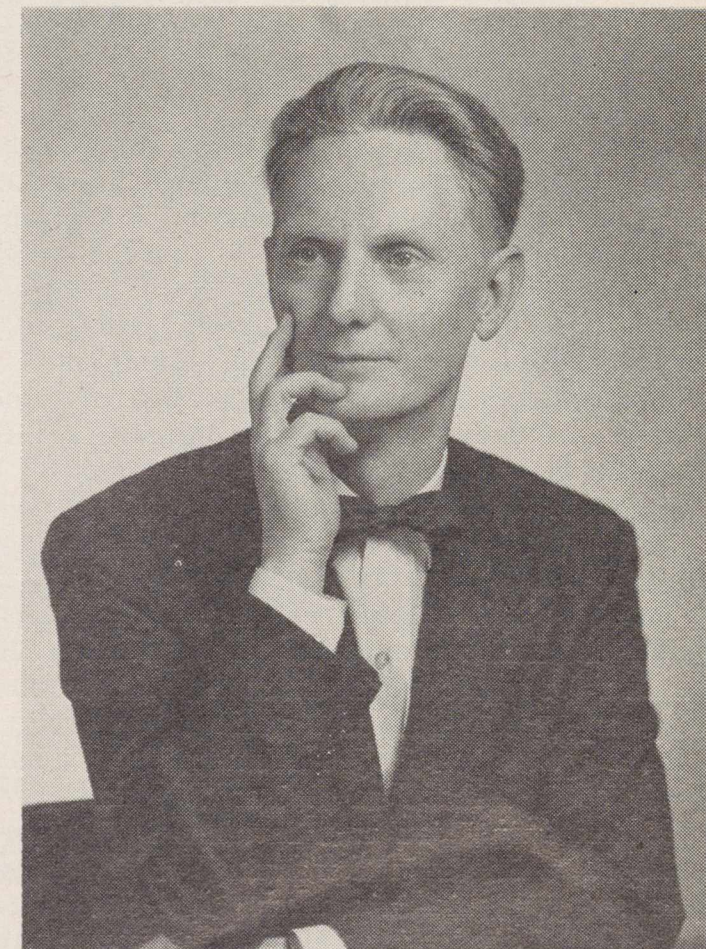
Dirigentas St. Gailevičius.

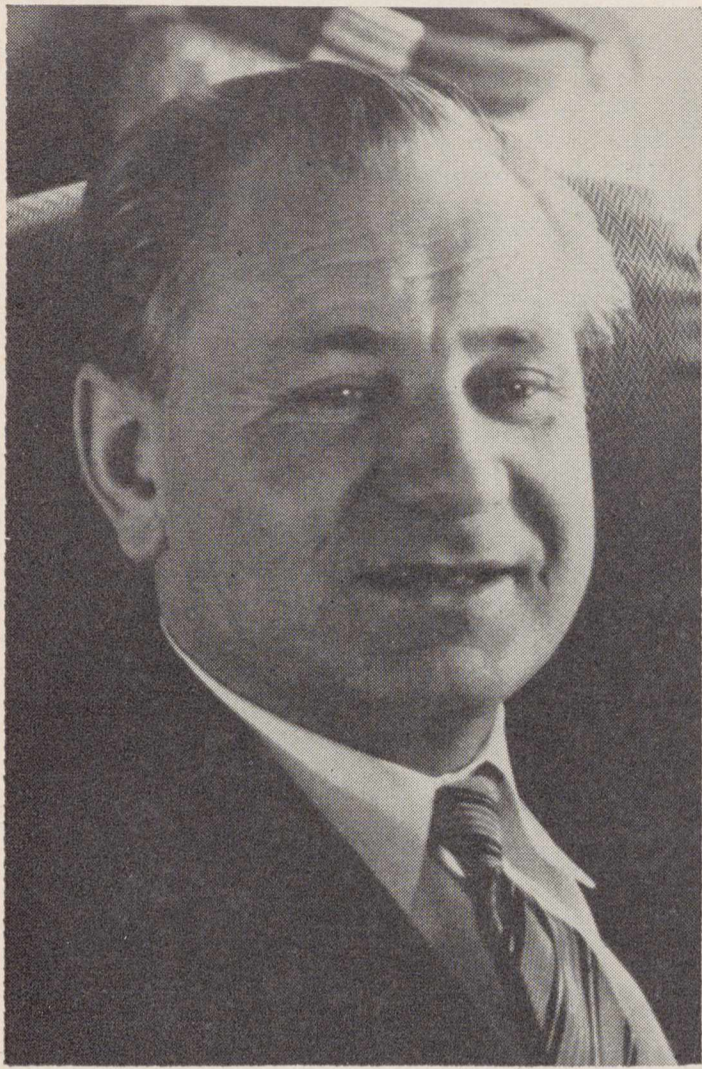

BRONIUS BUDRIŪNAS — kantatos "Tėviškės namai" autorius ir dirigentas; Los Angeles šv. Kazimiero parapijos choro dirigentas.

JERONIMAS KAČINSKAS — jungtinio choro dirigentas; šv. Petro parapijos choro dirigentas Boston, Mass.

Diriguoja:
Rauda — Jeronimo Kačinsko,
Paskutinį vakarėlį — K. V. Banaičio,
Ko žilas ožys bliovė — Vl. Jakubėno.

ALFONSAS MIKULSKIS — jungtinio choro dirigentas; Čiurlionio ansamblio Clevelande vadovas ir dirigentas.

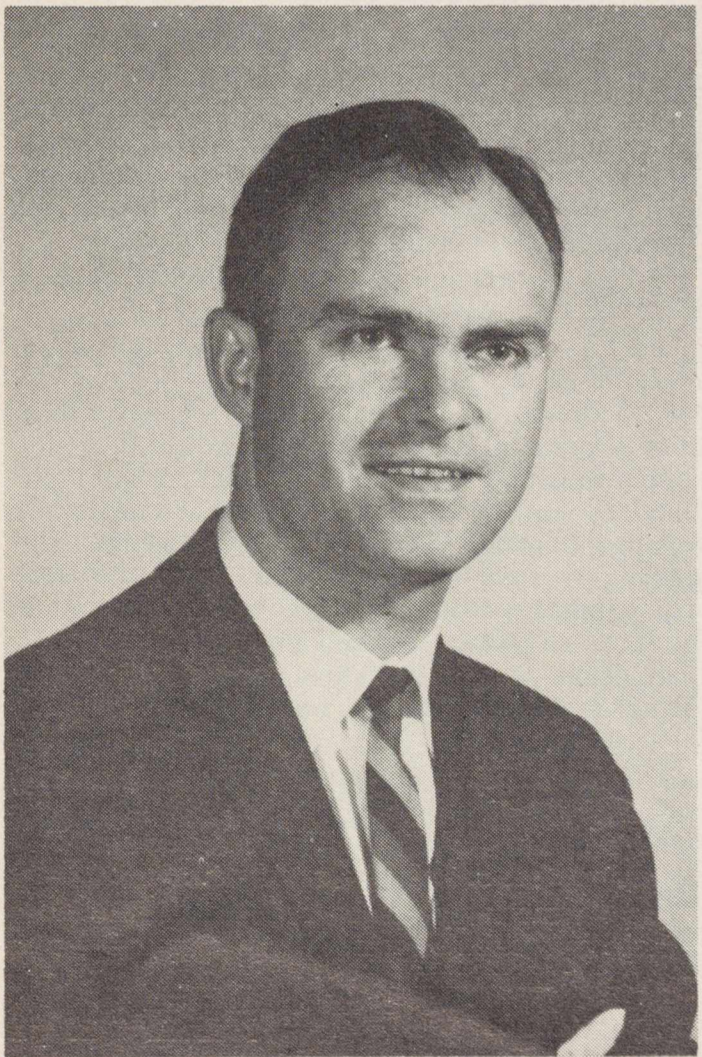
Diriguoja:

Laisvės — J. Žilevičiaus,
Atsikėlus anksti rytelį — K. V. Banaičio,
Oželis — Stasio Šimkaus,
Lietuviais esame mes gimę — S. Šimkaus.

FAUSTAS STROLIA — vaikų choro dirigentas; Lietuvos Vyčių choro dirigentas Chicagoje.

Diriguoja:

Pasėjau linelį — harmonizuota A. Mikulskio,
Grįšim, grįšim — Fausto Stroliaus,
Tau, brangi Tėvyne — J. Bertulio,
Tėvynės varpai — S. Šližio,
Dainuojanti jaunystė — J. Gaidelio,
Šoks tėvelis sukutinį — harm. M. K. Čiurlionio.

Rochesterio LB choras, Rochester, N. Y.
Dirigentas J. Adomaitis.

Alice Stephens Ansamblis, Chicago, Illinois.
Dirigentas **Alice Stephens** (Dainų šventės dirigentė).

Rūtos Ansamblis, New Jersey.
Dirigentas A. Kačanauskas.

Operetės choras, New York, N. Y.
Dirigentas V. Strolia.

Shicagos Lietuvių Operos choras, Chicago, Ill.
Dirigentas A. Gečas.

Šv. Antano parapijos choras, Cicero, Illinois.
Dirigentas A. Skridulis.

Lietuvių choras "Aidas", Hartford, Conn.
Dirigentas Jurgis Petkaitis.

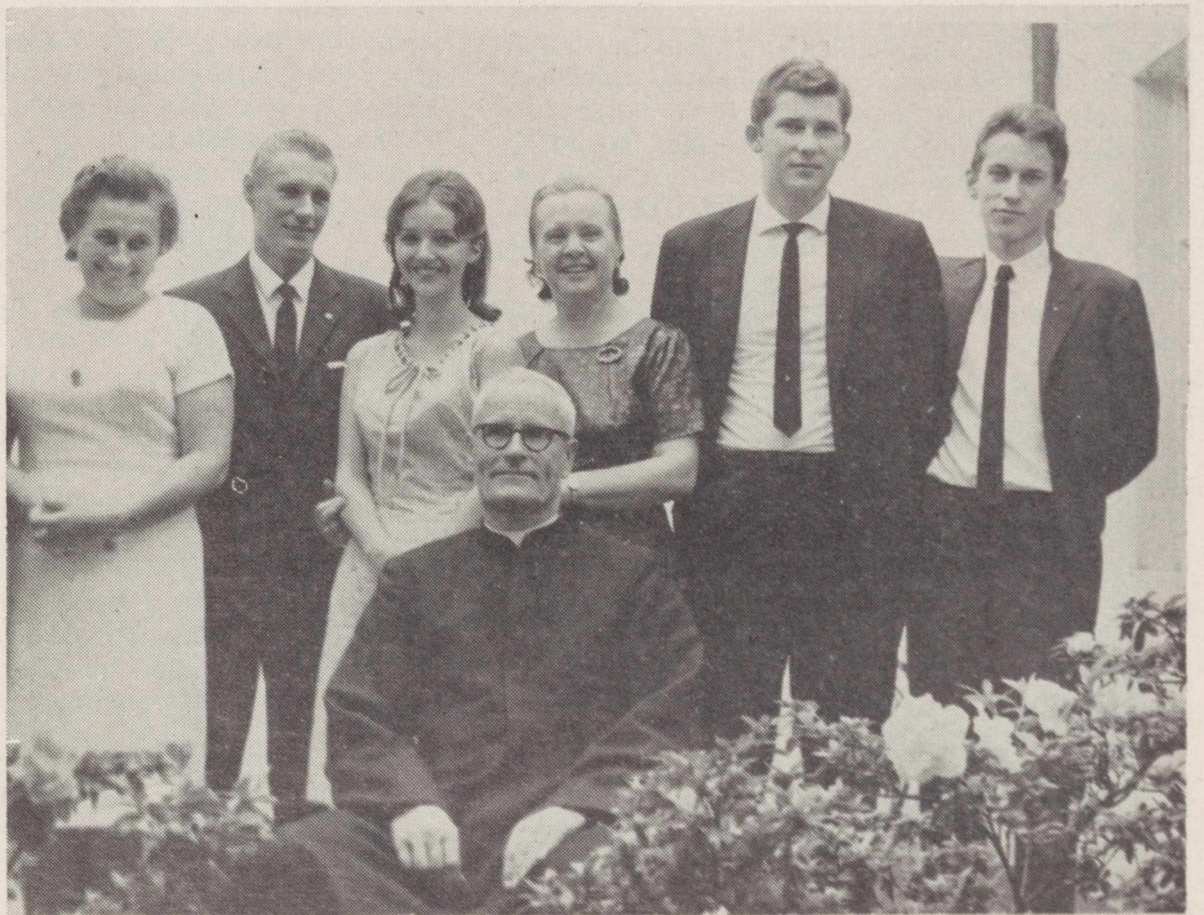
Šv. Andriejaus parapijos šv. Cicilijos choras,
New Britain, Conn.

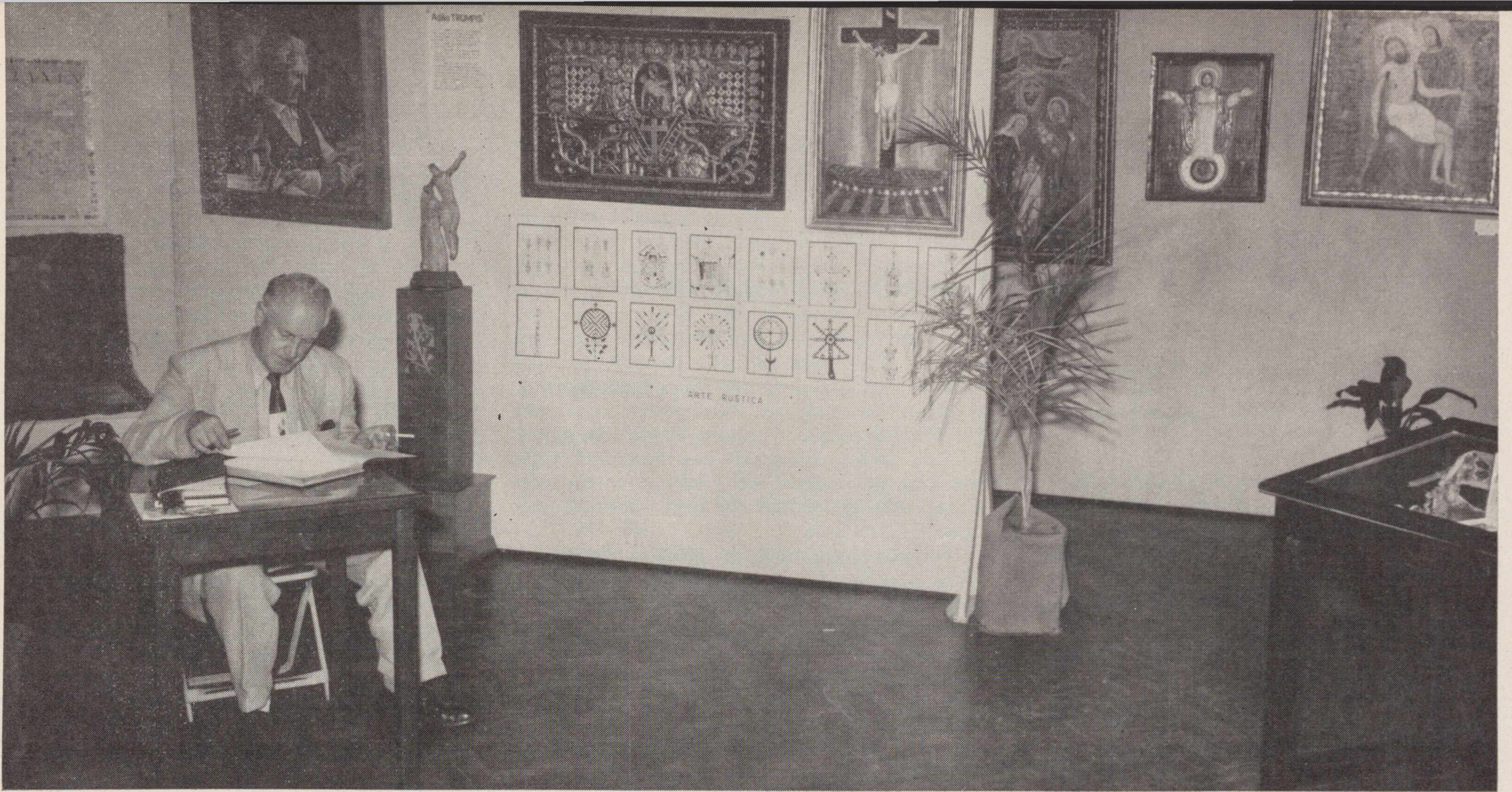
Philadelphijos Lietuvių Tautinis Ansamblis, savo pavasariniame koncerte gegužės 14 d. atlieka Broniaus Budriūno kantatą "Tėviškės namai". Talkininkauja solistai — Irena Stankūnaitė ir Liudas Stukas. Dirigentas Leonas Kaulinis.

Lithuanian Ensemble in Philadelphia performing cantata by composer B. Budriūnas. Director — L. Kaulinis.

Kolumbijos jaunimo grupei išvykstant į Jaunimo kongresą Chicagoje. Iš kairės: Mėta Kupstienė, A. Vilūnas, R. Šernaitytė, dr. P. Totoraitienė, A. Dyrikis, V. Kupstys ir priešais — kun. N. Saldukas.

Lithuanian youth group in Colombia, departing to Lithuanian Youth Congress, Chicago, Illinois.

Petras Babickas, poetas, Lietuvos Pasiuntinybės tarnautojas Brazilijoje, 1955 metais budį Arte Sacra Lituana parodoje, surengtoje Rio de Janeiro. Priešais matyti iškabinti liaudies menininko A. Trumpio darbai.

Petras Babickas, poet, cultural head of the Lithuanian Legation at Rio de Janeiro, Brazil, in room where Lith. sacred art was exhibited during Eucharistic Congress in 1955.

LIETUVOS KAMPELIS BRAZILIJOJE

Po valandos kelionės gana duobėtu plentu į pietvakarius nuo Rio de Janeiro, and kalvų, kalnelių guli išsiplėtęs garsusis Brazilijos miestas — Kašijas (portugališkai — Duque de Caxias). Jame taip pat yra prisiglaudę kelios dešimtys mūsų tautiečių.

Sakoma, dar prieš dvidešimtį metų negyvenę nė 100,000 sielų, bet šiais 1966 metais Kašijos mieste jau priskaitoma ligi pusės milijono gyventojų. Tačiau ne šio miesto pasakiškas augimas jį išgarsino. Ne! Caxias tai tikras Far West pobūdžio kūriny, kuriame vyko įvairios žudynės, avantiūros ir neįtikėtinos kombinacijos. Žinoma, šiomis "dorybėmis" miestas dabar jau nebėra taip garsus; gi prieš II-jį pasaulinį karą šio miesto įvykiai būdavo skelbiami Rio de Janeiro dienraščių pirmuose puslapiuose.

Šio garsaus miesto pakraščiuose dar prieš penkiolika metų vaikai upelio vandenyse pagaudavo mažų aligatorių... Dabar tenai be jokio plano auga miestas ir kyla dangoraižiai, o dar kiek toliau už miesto šone gyvena "Lietuvių Dienų" skaitytojams gerai pažįstamas rašytojas ir keliauninkas Petras Babickas. Kai kas man yra sakę, kad jis labai mėgstas šį Rio de Janeiro "priemiestį", nes čia gyvenant nereikia vaikščioti į kino teatrų: nuotykingų filmų vaizdų čia galima kasdien ir be mokesčio pamatyti gatvėje; be to, šiame mieste sekmandeniai vyksta garsiausi pasaulyje įvairiausių Brazilijos paukščių

turgūs, kurių Petras yra didelis žinovas ir mylėtojas.

Pats Babickas man teigė, kad per daugelį metų jam nėra tekę susikibti su banditais, nors keletą jų jis asmeniškai pažįsta...

Daug galėčiau papasakoti apie Kašijas miestą, tačiau pastarosios mano išvykos į Kašijas, pas Petrą Babicką, tikslas ne šį miestą aprašyti. Man teko pažvelgti į lietuvišką kampelį, kurio gal būt niekur tokiose sąlygose nė vienas lietuvis pasaulyje nebus įsikūręs.

Ant kalnelio, bambuko medelių pavėsyje Petras Babickas yra įsteigęs miniatiūrinio mastelio Lietuvos muziejų. Ir ko ten nesama? Pradedant nuostabaus dievdirbio Adomo Trumpio statulomis bei religinio turinio paveikslais ir baigiant lietuviškos bėralinės duonos sudžiūvusią riekę (siūsta iš Lietuvos į Sibirą ir iš Sibiro į Chicagą) bei kalėdiniais plotkeliais su įkepta rūtos šakele, ten jūs rasite lietuvių širdžiai mielų daiktų daiktelių. Čia jūs matote natūralaus gintaro karolių, kurių senesnį komplektą Petras man pardavė su sąlyga, kad juos perduočiau Smithsonian Institutui Washingtone. Čia jūs matote segių, kabukų, kandiklių, segtukų ir net vieną gabalą su gal prieš milijonus metų "užkonservuotomis"

*) Apie A. Trumpį yra buvęs K. Pažėraitės reportažas LD žurnale 1956 m. vasario nr.; liaudies skulptorius A. T. mirė S. Paulyje, 1965 m., sulaukęs 115 metų.

augalų liekanomis... Tai vis lietuviškasis "šiaurės auksas" — gintaras. Žvalgaisi aplinkui ir tavo akis patraukia Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos ir Respublikos pinigai, piniginės su lietuviškais motyvais, lietuviškų raštų kaklaraiščiai, Lietuvos degtukų dėžutės, "Kukavinis" rožančius su gintaro gabalais ir XII a. vikingų kryžium; toliau akį patraukia šventųjų statulėlės, jų tarpe Madona ir Rūpintojėlis, geležinė kaukė iš XVII a., lietuviškų senovinių raštų rankšluosčiai, staltiesės, lovatiesės, medinės tabakinės, kurių viena ypatingai įdomaus darbo iš 1913 metų su skriejančiu Vytimi; keletas tuzinų juostų, viena jų sprindžio platumo, visos jos šimtametės; Dariaus ir Girėno, Kęstučio, Vytauto didžiuliai Nepriklausomaj Lietuvoj spausdinti paveikslai, žemėlapiai ir jų tarpe didelė retenybė — P. Tarasenos sudarytas Lietuvos archeologinis žemėlapis ir t. t.

— Kaip jums tai pavyko surink-

ti — klausiu nustebę šeimininką.

— Tai, ką čia matai, yra trijų mūsų religijos elementų — Tikėjimo, Meilės ir Vilties įkūnijimas... Dar gyvendamas Lietuvoje turėjau didžiulį lietuviškos tautodailės rinkinį, o svetur per pastaras dvi dešimtis metų klajodamas gavau iš dosnių tautiečių, kaip p. p. Biveiniai, Karolė Pažėraitė, inž. Nagurskis, Končienė, Adašauskienė, M. Babickienė, Laimutė Leonaitytė, V. Tubelienė (visos gyvena Chicagoj) ir kitų, kad skleisčiau svetimųjų tarpe mūsų tautinių vertybių meną. Tačiau pačią brangiausią puošmeną, — keletą dėžių eksponatų gavau nuostabiu būdu iš Lietuvos...

— Betgi iš viso jūsų rinkinio čia, atrodo, negali būt "eksponuota" nė dešimtoji dalis... Šiam turui reiktėtų tikro pastato, kad būtų galima parodyti platiesiems brazilų sluoksniams.

— Čia tai jau palietėte opiausią vietą, — aiškina Babickas. — Jau

Nukelta į 13 psl.

Petras Babickas, poetas, pietauja draugiškoj brazilų šeimoj. P. Babickas, Lith. poet, visiting a friendly Brazilian family.

ir papildo rankų suktais mostais, veido paraukimais, akių mirksėjimu ir pečių pasimuistymais. Laikykitės, kol tu spėsi atsikvėpti, jau būsi įtikintas, kad lygiai taip yra, kaip šisai vilnietis tau sako!..

Dar labiau stebina kiekvienos kalbos, kuri skamba Vilniaus gatvėse ir aikštėse, būtinas prisitaikymas Vilniui. Čia kiekviena kalba turi savo vilnišką stilių ir prieskonį. Ir jie visi, tie mažieji vilenciukai ilgai-ilgai greta vienas kito gyvendami, nors, rodos, niekaip nesuderinamų būdų, vis skirtingų papročių, palengva susiprato, pamažu susiderino ir neišaiškinamu keliu pasidarė kažkaip giminingi ir artimi. Visi, gali sakyti, pakankamai apsukrūs, nesėkmių nepaisantys, kantrūs, veržlūs, bet tik kam nepasiduodantys — šie mažieji vilenciukai.

Jie daugelį-daugelį metų pasilikdavo nepajudinami, tokie pat, nepasikeičiantys, savotiškai konservatyvūs, jokioms įtakoms iš šalies neprieinami, iš savo šaknų neišraunami, visokioms naujovėms besipriešinantys, šio garsaus miesto paprasti, vadinami eiliniai piliečiai, kurių jokios kronikos neminėdavo, kuriuos poetinių posmų autoriai paniekinau užmiršdavo, nesgi jie neįėjo anų tarpe parodomąjo gražumėlio, kurs juk turėjo priklausyti kilmingųjų luomams.

Nemadoje buvo teirautis ko trokšta ir ką galvoja praščiokėliai mažieji vilenciukai. Ilgainiui sutvirtėjo toksai patogus įsitikinimas, kurs Vilniuje papildo, kad anie mažieji gali džiaugtis ir būti kažkam dėkingi, jeigu turi tiek, kiek jiems liko nuo pasipūtusios ponijos.

O jie nenusiminė! Pavaliai, nuolatinius trūkumus nugalėdami, jie statėsi ir prisistatė įvairių namų-namelių. Išdygo mažosios Vilniaus sodybos, o kai mažos, tai ir jaukios tos sodybos! Ir tik tu žiūrėk, tik tu stebėkis, kaip darnios sodybos, tvoromis aptvertos, medeliais apsodintos. Aukšti, dažniausiai mediniai vartai užtikrintai saugo šias savininkų neišpasakytai branginamas nuosavybes. Iš prastos, gi, ne rinktinės medžiagos, be ypatingų gudrybių, bet meilingai sukalti ir sunarstyti šie namai. Bet, ot, gi kaip tvirti, kaip patvarūs ir jokių paibelijų nepaisantys, bet ir viską naikinančio laiko sunkiai paveikiami pasirodė tie senų laikų pastatai.

Todėl suprantama, jog šitokios vilniškių sodybos plačiose apylinkėse pagarsėjo ir nepasiduodamos ištvėrė viską, ką žiaurusis likimas joms be pasigailėjimo užkrovė. Pilnu pasididžiavimu reikia pripažinti, kad tos vilniškės sodybos tiesiog netikėtinu būdu, lyg smailos adatos per storulį kaimo milą, per tą daugelį daugelį metų, per joms skirtus sunkiuosius bandymus, per neatlaidžiai pasikartojančias, nenumaldomai vis grįžtančias Vilniaus istorijos perkūnijas, saugiai prasmigo, išliko savo vietose ir dar šiandien vienur kitur tebėra nepasidavusios... Štai stovi prieš akis vilniškių šeimų nameliai! Panašu, jog žiūri į sentimentalius paveikslukus senuose, uoliai saugomuose albumuose. Net būsimoms, greičiausiai visai abejingoms kartoms, vaizdžiai primins reikšmingą praeitį. Nu, tegu pageltę, pakraščiais aptrūšę tie senoviniai paveikslukai. Bet koks gi neapsakomai jaudinantis išpūdis tave pagauna, kai tu pamažu, ramiai ir neskubėdamas į juos žiūrinėji, nugrimsti į tave visą apseminančius atsiminimus iš anos jau niekada negrįžtančios, per jėgą atplėštos praeities...

Nukelta į 11 psl.

ANĖ PETKUTĖ

PAVOJINGA KLAUSYTI PASAKŲ...

MERGAITĖS

1.

Nesakau: nieko ten negirdėjau,
Tik tariu, kad žilvičiai šlamėjo —
Kaip išskirti akis iš žvaigždžių?
Paukščių plunksnas tarp lapų šnarių?

Kad pagavo lakštutė dainuoti!
Kad pradėjo bernelis meluoti —
Tartum būtų susikalbėję:
Kad ašai įsimylėjus...

Bėgsiu aš tekina nuo žilvičių,
Kad nė vieno iš jų neklausyčiau —
Kad vėliau neraudočiau gailiai...
Bet, gal būt, ir dabar pervėlai.

2.

Spindi dulkės priešais saulę — jau atjoja!
Bėgsiu į upelį merkti kojas.
Kaip du balti lūgnai puošia srovę —
Nuo vienos kurpelę jis numovė —
Nūn gražins ir pasiims mane, mieliausias.
Šiam upely kojų nebeplausiu.
Ką jie veikia? Ko jie ieško? Ko užtrunka?
Saulė vandeny ir mano džiaugsmas blunka:
Septynių jie seserų jau kojas išmatavo —
Visos gražios, bet atsakymas tas pats: ne tavo.
— Ar jau visos? Ar nebuvo jūs devynios?
— Be vienos, — jei priskaitytumėt Pelenę.

Ne, Pelenės nenorėjo jie regėti —
Daug dar kojų nematuotų margam sviete.
Neša, štai, tarnai kurpelę ant neštuvų...
Ir šaukiu ašai iš tolo: — Mano buvo!
Juodos dulkės, tarsi varnos susibūrę,
Išlydėjo karaliūną ir jo būrį.

3.

Tebelaikau atvirutę:
(Obelys žydi sodne) —
Vakar — žadėjo čia būti;
Šiandien — parašė: "Ne."

Vakar — prieš trisdešimt metų,
Šiandien — tikrai šiandien;
Atvirutė, — lyg sudėvėta,
Širdies skaudėjimas — ne.

Atsilikusia mane aptarsit —
Bus teisybė — to nesikratau:
Mėgstu smuiką, lakštingalą, valsa
Ir iš naujo Peklos Knygą skaitau,

Nes nuo Judo pradėjus ratą,
Nuodėmė ta pati pasiliko —

Ir galėčiau paglostyt gyvatę,
Bet niekuomet — išdaviko!..

Be reikšmės man geodeziniai metai,
Užkariavimai nežinomų žvaigždžių —
Tebetikiu paslaptinę Visatą,
Jo sukurtą vienu Žodžiu.

Labai gaila mėnulio seno,
Ir už jaunus mylimuosius baugu:
Jie per amžius taip sugyveno —
Jie du žemėj, ir jis vienas danguj.

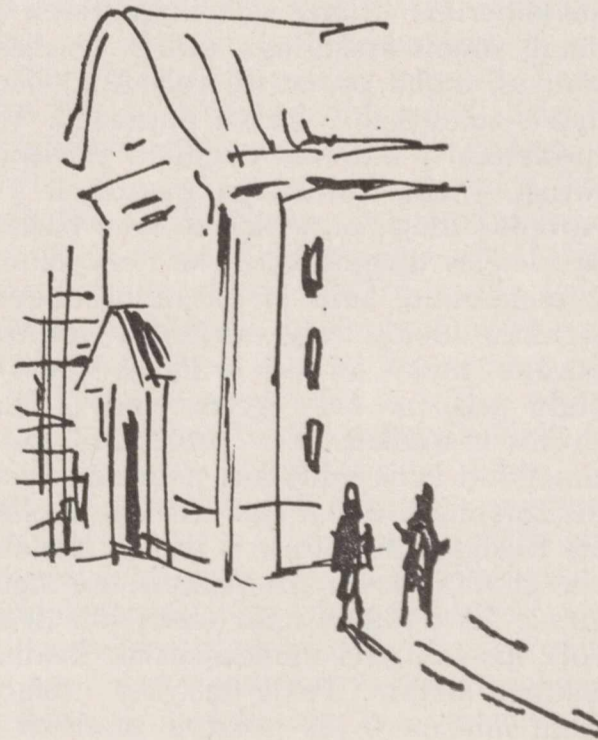
Dabar Kainas giriasi palietęs
Savo klaikia plaštaka jį —
Ir bijau, kad neimtų lietus
Ir iš ten krauju liūtis.

* * *

Ir gėlė užvėrė žiedą
Kaip mergelė seklyčios langą —
Kai naktiniai paukščiai gieda,
Kai mėnulis užtvindo dangų,
Visi žino, ka pavojinga,
Kada saulės šviesa užminga.

Tuomet pikti žvėrys pabunda,
Baltos miglos klastingai plaukia,
Kai išgirsi vieškelį dundant —
Joja bernas negyvas. Laukia
Jo gyva jaunoji. — — —
Ir neklauskit, kur jiedu nujoja.

Ima mėtyti žvaigždės tinklus,
Be audrų ima skęsti laivai,—
Kas į spindulio tinklą paklius —
Jei ir gelbėtų — bus pervėlai:
Pavojinga klausyti pasakų,
Kaip negyvojo raitelio pasagų.

Palata Nr. 7

Romanas

Pradžia kovo mėn. numeryje

GOLGOTA

Tuo tarpu nuplikęs nepažįstamasis savo šlamanečiu balsu kalbėjo:

— Įdomus kraštas Rusija — visa jos istorija taip suformuluojama: pradžioje — į sveikatą, o vėliau — amžiną atilsį. Nuo Petro Didžiojo ji septynmyliais žingsniais žygiavo, sukūrė didžiausią pasauly bajorišką Petrapičio kultūrą, kalnagubrij su aukščiausiais kalnais — dieviškąjį Dostojevskį, giliausią mąstytoją Vasilijų Vasiljevičių Rozanovą, ir po to šoko į nebūties prarają. Buvo didžioji Rusija, o pasidarė kažkokia Sologubovo "Smulkaus velniukščio" neužauga. Beje, išmintingiausia knyga, tai "Nukritę lapai", tai "Ateities chamai". Šiuo laiku ir užvaldė Rusiją šitie smulkūs velniukščiai, kuriuos jau Dostojevskis pavaizdavo su genialiu pranašingumu, būtent, smulkiais, — juk jo "Velniukščiuose" nėra nė vieno stambaus, stipraus velnio, o jau Liuciperio — tai nė kvapo! Gal prisimenat jauną Verchovenskį, jo nuširdų prisipažinimą: kokie čia, girdi, iš mūsų specialistai, mes apgavikai. Nuriedėjo į prarają rusų gyvenimas, taip pat ir literatūra: pilka, menkysta, muzikėlis Šolochovas, skatkiniai kartūnai ir kiti menkniekiai. O vietoj išdidaus Sankt-Peterburgo — ubagiškas Leningradas. Dėl Dievo meilės, kokia teise? Didžiajam miestui vardas buvo duotas jo didžiojo kūrėjo, pakėlusio Rusiją piestu, gi už ką, leiskite paklausti, jis suteiktas Leniniui. Ar už tai, kad jis paklupdė Rusiją ant kelių? Į šį klausimą jūs negalėsite atsakyti. O aš atsakiau. Protingiausias žmogus Stolipinas, tikrasis Petro Didžiojo pasekėjas apie tai labai gerai pasakė, kreipdamasis į revoliucionierius: "Jums reikalingi dideli sukrėtimai, mums reikalinga didelė Rusija." Bet kam gi, tenka paklausti, reikalingi jiems tie dideli sukrėtimai? Labai paprastai. Visi tie "proletarai", kuriems pagaliau nusispiauti į Rusiją, į visą kultūringą pasaulį ir į pačią europinę idėją, nori tik kuo nors pasižymėti. Jų idėjelės ubagiškos, nieko nėra skurdesnio ir menkesnio, kaip jų pasaulinės bei visuomeninės idėjos; taigi, draugai, gal trenkim durimis, nieko, jei nuo to įgrius stogas ir tuo būdu prispaus kelis gyventojus; o, štai, jau kažkas ir trankosi. Tie "proletarai" jau spėjo sunaikinti kelis milijonus geriausių rusų tautos žmonių, o dabar pardavinėja ir plėšo pačią Rusiją iš dešinės ir iš kairės. Kodėl? Reikia gi Cruščiovui užsipelnyti sau nemirtinumą. Jis daugiau apie nieką kita ir negalvoja. Jis juk pats minkščiausias, kvailas, bet įsikibęs kietai. Tokie teisybės labiau bijo, negu mirties. o jūs imkit ir pradėkit sakyti teisybę. Negalima, negalima, jūs tikrai be-

protis; aš — kitas reikalas. Leiskite prisistatyti: mano profesija neaiški, tai yra, aš buvau ir šiuo ir tuo, kaip tikras rusiškas išsireiškinys sako — perbėgau visus laukus. Buvau inžinierium, dėstytoju, mokslinių ir politinių žinių draugijos lektorium, žurnailstu — ir niekur negalėjau išsilaikyti. Jei patikėsite, man penkiasdešimt septyneri metai, bet galima ir nepatikėti, nes man rodosi, kad aš jau visą šimtmetį pragyvenau, taip daug viso ko buvo mano gyvenime. Gi atrodau aš, kaip kai kas iš pavojingos moteriškos giminės asmenų tvirtina, kaip keturių dešimtų metų. Matote aną simpatingą sesutę? Ji mane lydės į Rostovą ant Dono. Tai mano gimtasis miestas. Stebuklingas kadaise buvo miestas, linksmas, turtingas. Mane ji lydi į ten jau septynioliktą kartą — ten aš turiu kambarį — tai teisėtas mano gyvenamasis plotas, — nedidelis, tiesa, aštuoni kvadratiniai metrai, bet sovietiniam egzistavimui pakankamas. Sėslumui, šeimyniniam, partiniam gyvenimui, apskritai, bet kokios rūšies nuolatiniam buvimui aš nelabai tetinku. Tik įsivaizduokite, nė karto nebuvau vedęs, net ir fiktyviai, o pasiūlymų turėjau daug ir, pasakysiu jums, viliojančių pasiūlymų, — net gi viena gydytoja įsimylėjo, norėjo mane būtinai prisijaukinti, kaip kokį Sibiro veislės katina. Ir baldelius turėjo jaukius, etažeres, komodėles, sofkele... Bet aš nei prie minkštų baldų, nei prie minkštų drugelių, nei prie Sibiro katino, matote, štai išblukęs, nusidėvėjęs, daug matęs rudai gelsvas portfelis. Ir galite įsivaizduoti, koks keistas šio portfelio likimas, beveik toks pat, kaip ir mano, jo savininko (vos neištariau teisėto, bet gi kokia čia teisė?); gavau aš jį tiesiog fantastišku būdu, pagal kažkokį nemažiau fantastišką palikimą. Suprantat, buvau aš karčiamėlėje, miesto pakrašty, tokioje jaukioje priebėgoje, kur dažniausiai ateidavo išgerti atsargos pulkininkai. Neblogi, reikia pasakyti, žmonės, ir išgerti gali, kiek tik telpa, ir plepėti gali be galo nuo ryto iki vakaro, tat ko gi daugiau reikia rusui inteligentui? Štai tokiu būdu mes ir savo likimą praplepėjom prie stiklėlio degtinės, gi tą mūsų likimą ištraukė mums teisog iš po nosies. Taigi, galite sau įsivaizduoti, pareinu aš kartą naktį, gerokai įkaušęs, mat, vienas atsarginis taip mane privaišino, kad nė neatsimenu, kaip savo gyvenamąjį plotą suradau; na, nubundu pusiaudieny, žiūriu — tas portfelis guli ant stalo. Ir įsivaizduokite, tame portfelikušty — tada jis tikrai buvo tik portfelikuštis, jo apimtis ir apskritai, taip sakant, kompleksija buvo maždaug dukart mažesnė — taigi, tame portfelikušty, kuris, kaip matote, yra pasidaręs dideliu portfelium, radau puslitrinę ypatingos maskvinės, ir, galite įsivaizduoti, dar neatkimštos ir, žinoma, patys supraskit, nedelsiau atsipagirioti. Po to toliau betyrinėdamas, suradau storoką užrašų knygutę su įdomiomis ir pamokančiomis sentencijomis, kaip štai: "Gerk, bet reikalą suprask. O jei reikalo dar nesupranti, vėl drąsiai gerk. Dar spėsi, suprasi." Patraukli šios sentencijos išmintis, galite sau įsivaizduoti, įsirėžė atmintin visam mano gyvenimui ir tapo kaip ir mano tolimesnio gyvenimo kelrodė žvaigždė; tai, kas liečia gyvenimo būdą; gi kas liečia, taip sakant, gyvenimo filosofiją, tai čia mano kelrodžiu tapo kiti išmintingi tos knygutės žodžiai: "Laikas — tai indas. Jį galima pripilti šampanu sielos pasmaginimui, arba šlapumu analizės klinikoje, tikslu išaiškinti, ar nesergi reumatu, Dievo tarne. Tai, štai,

tau mano patarimas, tingus ir klastingas vergė: pripildinėk tą nedidelį indą, duotą tau laiko šeiminko, ne šlapumu, ne sėdėjimu prie stalo iki kelių prartytumo, ne sėdėjimu klinikose, nesirūpink greit nykstančiu kūnu, bet sielokis savo nemirtinga siela, o taip pat atsimink, kad Dievo vergų siela tampa nemirtinga, pripldydama skurdų laiko indą klajojimais po šią gražią planetą, ieškojimais nežinomų dangaus kūnų, ir, gink Dieve, neįleisk niekur giliai šaknų, nes visas gyvenimo grožis yra vietų kaitaliojime. Naujas miestas — tai kaip nauji baldai; senas miestas — tai įgrisusi žmona. Tas pats pasakytina ir apie užsiėmimą. Keisk užsiėmimus, kaip patalinės baltinius, bent kartą per du mėnesius..."

Ir štai toji užrašų knygutė tapo mano evangelija. Dar buvo tame portfelyje vaflinis abejotino švarumo rankšluostis, betgi švara tai reliatyvi sąvoka ir, be to, labai abejotina, lygiai kaip ir higiena, sveikata ir sovietinė valdžia. Aš, būdamas vandentiekio ir kanalizacijos inžinierium, atsiprašau, — mane vadina Dormidontu, Ferapontovičium, Fioletovu, — kas per vardai ir pavardė — tiesiog puikūs! — Taigi, mečiau vandentiekį, kanalizaciją, užrakinau kambarį; rakandai mano nesudėtingi — geležinė girgždanti lova, išklėrus girgždantis stalas, viena girgždanti kėdė, aliuminijaus puodukas, cinko šaukštas, dar du vafliniai rankšluosčiai, dvi baltinių pakaitos ir biblija, kurią man dovanojo kaimynė, aštuonių dešimtų metų senutė, mirties išvakarėse. Įpėdinių ji neturėjo. Nuo to laiko aš pradėjau kasdien skaityti bibliją, pavojingiausią, aš jums pahakysiu, ir patraukliausią knygą pasauly. Nesistebiu, kad "tavoriščiai" susiprato uždrausti jos platinimą, o tai, žinot, prisiskaitysis tos biblinės išminties ir kvatosi kaip pašėlęs iš visų žemiškų revoliucijų. Ir viskas tau taps nieku, visos tos šventos relikvijos, ten, žinot, tėvynė, žmona, vaikai, skola, — viskas menkniekių menkniekiai ir dvasios varžtai; galite sau įsivaizduoti — mesk viską ir sek Mane, tai sielos nenustosi, o jei sėdėsi namie — prarasi ir sielą.

Labiausiai pamėgau aš Ekleziastą, gi teisti viską pradėjau kaip karalius Saliamonas. Ir paskui Kristų mielai eičiau, jei tik lengvesnį kelią rodytų; o dabar — prašau: Gulgota. Nenoriu. Noriu džiaugtis gyvenimu, kaip pasakė vienas filosofas...

Pasiėmiau aš, žinote, portefliuką, įsidėjau baltinius, vaflinius rankšluosčius ir bibliją, — jis, patys suprasite, pastorėjo, lyg neščia moteris, — ir išėjau į geležinkelio stotį. Matau, eina traukinys į Razdolnijų; kurortinis, žinote, perlas, — pagalvojau, — vyksiu į Razdolnijų. Ėmiau ir išvykau. Atvažiavau. Na, reikia rasti kokį nors užsiėmimą, o svarbiausia — įsiregistruoti. Čia neregistruoja nuolatiniam apsigyvenimui. O kam, sakau, man nuolatinis? Man, sakau, ir laikinas gerai. Jei, sako, kuri vietinė organizacija pareikalaus, jei bus užinteresuota jūsų veikla, galėsime įregistruoti šešiams mėnesiams be teisės į gyvenamąjį plotą.

Einu aš šio gražaus miesto gatvėmis. Žinote, sovietinės dvasios ten nė kvapo. Šventadieninis miestas. Palmės, bananai, olandros, magnolijos. Ir pasiūlo man, — taip pat užėjoje, — tokį rimtą dalyką: vietos Politinių Mokslų Draugijoje lektorium; skaityti pasakaitas apie kurorto pertvarkymą piliečių labui, apie naują techniką, kosmonautus, apie kara-kumą ir dar apie kažką. O man vistiek, nes dirbti kanalizacijos srityje aš jau tikrai

nebegalėjau. Apskritai, trainiojaisi aš tame puikiame mieste porą metų, – plepėjimo menas visur mūsų krašte pakeitė gyvenimą ir darbą. Paskui, siaurindami etatus, išbraukė mane iš jų, ir tada aš atsitiktinai susipažinau su vienu maskviškiu, nuvykau pas jį į svečius, ir velnias mane sugundė parašyti partijos CK laišką – patiekti projektą sustabdymui skyrybų, kurios diskredituoja mūsų socialistinę imperiją, kadangi neįtikėtina jų daugybė stato į labai abejotiną padėtį sovietų šeimą. Tik pagalvokit, iki revoliucijos Rusijoje būdavo ne daugiau kaip penki šimtai skyrybų per metus, gi dabar – milijonas. Tai ne juokai. Statistika aiškiai ne mūsų naudai. Taigi aš ir iškėliau projektą: visiems išsiskyrusiems mažinti algas dešimčia procentų; kas du kartus išsiskyręs – dvidešimčia procentų, ir taip toliau, be teisės užimti atsakingą postą, nes išsiskyręs, o dar ir ne vieną kartą, aišku, negali auklėti kadru komunistinėje dvasioje. Be to, įvesti bausmes pagal partijos liniją ir leisti rinkinį „Abėjotina šeima“. Tai buvo prieš dešimtį metų. Aš, kaip sakoma, dėl juoko parašiau tą laišką. Argi maža kvailių projektų apie taip vadinaimą komunistinį auklėjimą rimtai svarstoma tūkstančiuose komisijų, lyg kad iš tikro būtų galima žmogų auklėti komunistinėje dvasioje! Juk tai tas pats, kaip seną vilką padaryti vegetaru; o aš jums pasakysiu, kad greičiau vilką padarysi avinu, negu iš sovietinio kvailio – Žmogų. Juk pas mus jau nebeliko nieko švento; tik įsivaizduokite – ne kraštas, o formalus bordelis; ir man norėjosi iš to visko pasijuokti... Ir ką gi – pašaukė mane į CK, kažkokia nutukusi boba pradėjo su manim kalbėtis, o aš žiūriu, atleiskite, į jos dekolte, krūtys atrodo baltos, prikvėptos, ir sakau jai: „Žinote, poniute, mums tiktu ne čia, tame nuobodžiame kabinete pasišnekėti, o intymesnėse aplinkybėse,“ ir taip reikšmingai žiūriu į jos iškirptę. Gi ji ir supyko, kažkur paskambino. Atvyko milicininkas, ji storą užpakalį kraipydama išėjo, o milicininkas man ir sako: „Prašau, pilieti, aš jus palydėsiu pagal paskyrimą.“ Atleiskite, sakau, aš ne paskyrimo čia atėjau. „Niekto, pilieti, nesijaudinkite. Jūs atėjote į CK, o ne į alinę. Čia žino, kam kur vieta.“ Ir nuvežė mane į Kanatčikovo vasarnamį. Nuo to laiko aš ir suku tą ratą.

Dabar aš jau devintą kartą jame gydausi. Jis pasidarė man lyg gimtieji namai, į kuriuos aš grįžtu pailsėti, apie savo sielą pamąstyti. Visi mane ten pažįsta, ir aš visus. Puikus gyvenimas. Sukis, nors ištisą parą. Kas blogai, tai kad kartkartėmis išleidžia. Įdomiausių žmonių ten prisirenka. O kur dabar berasi įdomių žmonių Rusijoje? Laisvėje tai ir pasišnekėti nėra su kuo – ausys linksta, kai pasiklausai kokio nors sovietinio išminčiaus... Jūs, tur būt, sugaišot, o jums jau pats laikas... Esenino sūnelis jau trečia kartą čia ilsisi, vis jį pakviečia. O aš tai pats. Aš dabar ir specialybę jau turiu – esu Chruščiovo nemirtingumo specialistas. Kasmet rašau jam pranešimus, kaip greičiau pasiekti nemirtingumo. Jūs, žinoma, apie tai niekam rimtai nekalbėkit, o tai ir jums prišius įkyria idėją ir irašys į bepročius. Aš tokį tyčia vaidinu – sakau viską, ka tik galvoju, – beprotis, pirmos rūšies invalidas, – gaunu septyniasdešimtis du rublius į mėnesį; ne kiekvienas pas mus tokius pinigus, net ir sunkiai dirbdamas, uždirba. Pinigus taupau. Juk laisvėje man retai tetenka gyventi, o čia viskas nemokamai, mat, – komunizmas!

Sėdėjau ir kitose ligoninėse: pas Solovjevą, Ganuškiną, Jūreviškoje Tyloje, buvau ir pas Gronarevą, bet čia, Kanatčikovo vasarnamy, daugiau įdomių žmonių, galima ir su moteriškąja lytimi pažaisti. Nebijo, kad paaiškėtų. Nes kas gi patikės psichiniam ligoniui? Ir, žinote, man tik tokiu būdu ir pavyko išspręsti savo meilės klausimą. Kitaip negalima. Jūs pasakysit, kad aš egoistas? Gal būti. Ne, be abejo, ne. Ar primenat puikią Jordano Meredito knygą „Egoistas“? Jo herojus, lygiai kaip ir aš, kankinosi besirenkdamas ir vis dėlto išsirinko moterį, – juk jis anglas, jam būtinai reikalinga laiminga paibaiga, o aš rusas – man būtinas nelaimingas galas. Betgi galvojimas labai teisingas, suprantate; jis taikliai pagavo pačią problemos esmę. Štai, kaip jis formulavo ją: vyriausias mūsų priešas yra mus visus vienon krūvon suvelianti masė, kuri iš anksto sutepta tą, kurią mes pasirenkam, ir mes jau niekad nebepajėgiam apvalyti jos nuo dėmių, jai purvinos minios uždėtų. Stipriai pasakyta! Gi aš, aplamai, tą teoriją išplėčiau į viską: ne vien į sužadėtinės ieškojimą, – ir be jos dar galima gyventi, – aš vietoj sužadėtinės ieškau žmogaus sielos, ieškau savo sielos, – idėjos, svajonių, Gražiosios Damos – ir jaučiu, kad visa tai „draugų“ suniekinta, supurvinta, užnuodyta dvokiančio alsavimo tamsios masės, minios, kuri, kaip teisingai dar Flauberas pastebėjo, visad blogai atsiduoda. Jie nori, kad mano Gražioji Dama kvėpėtų darbo prakaitu, o man suka vidurius jau vien tik pagalvojus apie tai. Visi idealai supurvinti tos skėrių masės, ir nieko gero nebus... – Fioletovas staiga įniršo, pakėlė balsą, beveik rėkė, užsidėjo ant galvos iš „Krokodilo“ viršelio pasidarytą pilotę, pamirkčiojo Almazovui: – Taip, pone, nieko nebus, kol mes nesunaikinsim masių, ir visų pirma kiniečių. Jie visi vienaveidžiai. Baisiausia masė iš visų masių. Jie gali sutrypti visą Europą ir net persikristi per vandenyną. Padaryti tiltą iš gyvų kūnų penkiems tūkstančiams kilometrų gali pakakti dvidešimtis penkių milijonų žmonių, o jų – septyni šimtai. Išgelbėti žmogui reikia pasaulį individualizuoti, išlaisvinti jį nuo besielės masės, kuri turi tik pilvą. Minia traukia žmonių atgal į primityvia būseną, į žmogaus išvaizdos beždžionių bandą. O kai liks tiktai asmenybės, bus galima sukurti pasaulio aristokratinį asmenybių bendruomenę. Daug nereikia – dešimties milijonų. Tada gyvenimas bus pagal žmoniškumo reikalavimus, o ne pagal davinį, kaip planuoja komunistai. Ir nebebus kareivių, policininkų, valdininkėlių – argi Asmenybei reikalingi teismai, kalėjimai, valdininkijos niekšai? – Fioletovas pasilenkė prie pat greta sėdinčio Almazovo ausies. – Aš jau pasistengsiu, kad jie visi taptų nemirtingais; suprantat, tegul mūsų moterys bus tik meilužėmis, kurtizanėmis, o ne auklėmis, motinomis ar uošvėmis – sutinkat? – Jis vėl mirktelėjo Almazovui. Jo akys buvo raudonos, piktos. Štai mano nuomonė... trys banginiai – asmenybė, nemirtingumas, nemasiškumas. Užsirūkysim?

– Aš nerūkau, – pasakė Almazovas.

– Reiškia, aš veltui stengiausi?

– Ne... ką jūs, labai įdomu.

– Gal parašysite apie mane. Tikiuos, jūs ne socialistinis realistas... Štai, tikrai opiumas kvailiems. Pasibaigė literatūra, menas. Nebėra ko skaityti, nebėra apie ką rašyti... Skaičiau neseniai, kad kažkoks institutas prave-

dęs apklausinėjimą, ir daugiausia skaitomomis knygomis, pasirodo, yra „Nusikaltimas ir bausmė“ ir „Madame Bovary“. Įsivaizduoju, kaip šie autoriai – Dostojevskis ir Flauberas – gyventų sovietų valdžioje. Ateina Flauberas pas redaktorių, o tas iš karto tvoka jam per galvą socialistiniai realistine kuo-ka. – „Mano drauge, juk tai netipinga, ne-realu: puikus gydytojas, ištikimas vyras, darbštus, mylintis žmoną, šeimą, gi ji turi kažkokius ten paleistuvius. Ir kuriems galams jūs ieškote keistenybių natūralume ir dar nieko teigiamo nepastatote prieš juos? Aprašykite didvyrišką daktaro Bovary darbą, o ją, – na, tegul ji sau vieną kartą nusikalsta ir atgailauja, tegul pasižada, kad daugiau taip nedarys...“ Po to ateina Fedoras Michailovičius Dostojevskis. Na, su juo dalykai dar blogesni: „Ką jūs ten pridarėt? Jaunas žmogus, ir dar teisininkas, galvojantis jaunuolis, žudys kažkokią ten iš procentų gyvenančią bobutę. Juk tai mūsų jaunimo išniekinimas. O toji Sonia. Ar jau negalėjo rasti sau darbo... Ne, ne... Visa tai netinka. Taip...“ O dabar – priversti girti: kaip gi, juk mes ne vyžoti, suprantame, kas yra šedevras... „Tavorščiai“ nesupranta net to, kas yra menas, literatūra... Nesupranta, kad tiktai netipiški charakteriai netipiškose aplinkybėse gali būti knygų herojai. Raskite jį man bent tipiškai standartinį charakterį pasauliniuose šedevruose. Gal, sakysit, Ana Karenina? Ar Bezuchovas? Ar Ivanas Karamazovas? Ar Hamletas? Skaičiuoti būtų galima iki ryto...
Bus daugiau

VILNIAUS RŪBAS / Atkelta iš 9 psl.

Gal bus taip, kad tu nuliūdęs atsidusi, gailiai sumirksėsi, bet nuo tokio grakštaus paveiksluko nepajėgsi atplėšti savo ašaromis pasrūvusių akių.

Šitokios miesto pakrašciais stovėjo ir dar tebestovi mažosios sodybos. Nameliai stikliniais priėngiais, nedideliu tradiciniu sode-liu, kur tik vienintelę savaitę per ištisus metus jautriai žydinčiomis alyvomis, o šiaip apdulkėjusiu krūmu styrinčios tos alyvos, kur palangėse bijūnai ir pilnaviduriai jurginai kilniai karaliauja.

Tokiems nameliams stiklinis gonkelis ir bijūnai palangėse, tai dar ne viskas. Šitokioje sodyboje per ilgą susikaupę nuostabūs gajumas laikyti ir jokių pavojų nebijoti. Tegu aplinkui užauja vėjai, tegu trankosi griausmai o tokiose namuose židinio jaukumas nesuardomas. Net ir tamsiausia naktį, kai juodas katinas iš karto per visus langus žvairuoja į namų vidų, blykčiodamas piktai primerktom akim, o viduje tylu, tik girdis, kaip židinyje ugnis šiurena, o palaimintas jaukumas, nesudrumstas ir tirštas, lyg medus rudenį. Belieka priverti langines, kurias nepaliaujamai girgždina irzlūs vėjapalaikiai. O kai vyšnaičių šakos gilioje tamsoje sienas pasiekdamos, pasaplingai bružina sienojus, kaip gyvos būdamos, įsiprašinėja į vidų šilti ir pasislėpti nuo drungno lietaus, tada ten viduje ateina ir prasideda saldžios valandos senosioms legendoms ir pasakoms, kurios per visus ilguosius vakarus niekada nebaigiamos ir kiekvienam bei vienam vilniečiui už viską brangiausios...

TEATRAS REIKALINGAS KAIP MOKYKLA

Pasikalbėjimas su Anatolijum Kairiu už teatro kulisų

Anatolijus Kairys "Viščiukų ūkio" premjeros proga lankėsi Los Angelėse, dalyvavo komedijos pastatyme ir jos aptarime po vaidinimo. Čia LD bendradarbis patiekė rašytojui keletą klausimų, į kuriuos svečias mielai atsakė.

— Malonus autoriau, kokia jūsų nuomonė apie kritiką apskritai ir apie jūsų veikalų kritikų?

— Aš niekada nesigalinėju su savo kritikais. Priešingai, kritikas man buvo ir yra mielas draugas, nes galvodamas kitaip, jis sulaužo monotoniją ir privečia grįžti iš svajonių pasaulio į kietą ir grubią realybę. Kritika priklauso prie tokių gyvenimo sričių, kuri daro kasdienybę pakenčiamą, o kartais net įdomia. O lietuvis iš prigimties yra kritiškos dvasios, kitaip amžių bėgyje jis būtų surusėjęs, sulenkėjęs, sugudėjęs ar sovokietėjęs. Lietuvis visada laiko savo žemę, savo namus, savo reikalus aukščiau ir svarbiau už kitus. Dabartinė organizacijų, laikraščių, sąjūdžių gausa rodo, kad ir šiandien mes toli gražu nepraradom kritiško jausmo ir skiriamės vieni nuo kitų gal dar labiau, negu mūsų tėvai ir seneliai. Tai yra sveika žymė, gyvybės ir pažangumo laidas. Kur nebėra kritikos, gyvenimas ten yra miręs. Todėl aš kritikos niekada nebijojau.

— Jūs visa širdimi įsileidote į teatro sritį, rašote jam veikalus, laimite premijas, esate dabar vienas aktyviausių teatro veikalų rašytojų — kokia jūsų nuomonė dėl lietuviško teatro?

— Pagrindinis mūsų lietuviybės maistas yra teatras, ir tik teatras. Pav., Chicagoje yra labai gera opera, ir ji kiekvienais metais vis garsėja ir stiprėja, bet, prisipažinsiu, aš verkiau, grįžęs iš šios operos! Trisdešimt penki tūkstančiai dolerių vienam pastatymui su sekusiais keturiais pakartojimais. Tokios sumos užtektų metus išsilaukti nuolatiniam teatrui, net ir mokant aktoriams atlyginimą. Dabar gi dešimtys tūkstančių išmokama simfoniniam orkestrui ir rūbams, kurie nieko bendra neturi su lietuviybės išlaikymu. Sutinku — puikus choras, pagyrimų verti solistai, ordinų verti vadovai, Chicagos miesto profesionalų orkestras — viskas puiku ir dar kartą puiku! Bet kaip jūs jaustumėtės, jei vaišėse būtų tik tortai ir nieko daugiau. O jūs į šias vaišes atėjot nevalgęs. Kad taip ko nors stipresnio! Riektę juodos duonos su kumpiu. Opera man yra gražiai iškeptas tortas, ne pagrindinis maistas, kada sėdime išalkę už tuščio stalo, kada vaikams reikia

padorių liuanistinių mokslo knygų, kada mūsų archyvai, bibliotekos ir fondai merdi.

Teatras yra mokykla, daugiau negu kinas. O mes matome, kokią auklėjimo vaidmenį atlieka kinas: jis tiesiog formuoja ir deformuoja jauną žmogų, minko jį kaip molį. Tokiose sąlygose gyvenant, teatras yra reikalingas labiau, negu bet kada! Ir reikalingas plačiu mastu, taip, kaip, sakysim, koks mokyklinis tinklas, nes ne tik vaikai šiandien yra reikalingi lietuviybės mokslui, bet ir suaugusieji, ypač jaunas ir jaunesni tėvai. Į mokyklą nebesukviesi iš jos išėjusių, o kova už tautinį išsilaukimą turės stiprėti, nes grėsmė nutautėti visa laiką bus gyva ir aktuali mūsų daugumai.

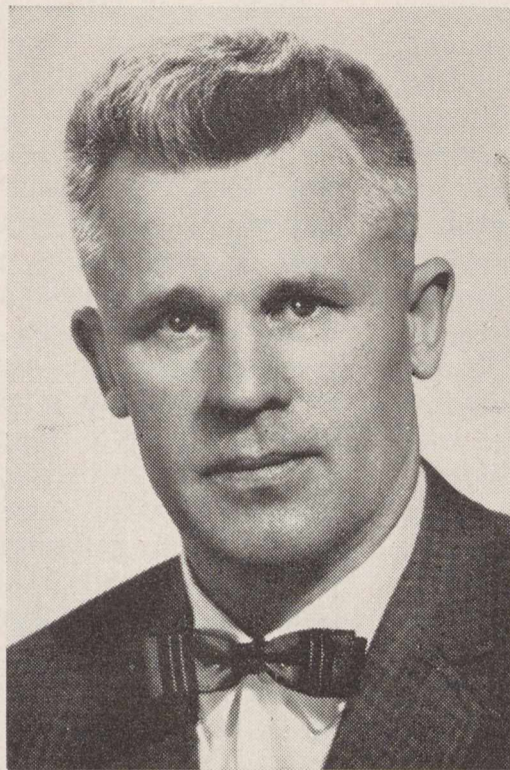
Štai kur turi įsiterpti teatras, kaip nepakeičiama mokykla — jis pramogos pavidalu skelbia ir skelbs tautines ir patriotines idėjas, išskels ir stiprins lietuviybės principus, stas klausimus, duos argumentuotus atsakymus, spręs problemas ir bus gyvas ryšys tarp mūsų svajonių ir žiaurios realybės.

Yra aišku, kad kuo toliau, tuo sunkiau bus pritraukti mūsų jaunimą ir jaunesnius tėvus į mokyklą, organizacijas, į mūsų tarpą ir juos lenkti prie mūsų kamieno. Bet į teatrus jis ateis, nes tai pramoga. Ir šią pramogą mokėkime taip pristatyti, kad ji kartu būtų ir lietuviybės žadinimo mokykla. Gal ne už ilgo nebevilios jaunesniųjų mūsų laikraščiai, sambūriai, susirinkimai ar operos, baletai, kinai — amerikiečiai tokių dalykų turi daugiau ir geresnių. Bet teatras, moderniai ir šviežiai parengtas, — jis pritrauks ir išlaikys mus daugelį krūvoj ir sąmoningus. Teatro srityje mes galime lenktyniauti ir su amerikiečiais, o kai kuriais atvejais ir pralenkti — dirva čia plati ir dėkinga visais atžvilgiais.

Teatras jau išbandyta, kaip lietuviybės židiny, priemonė, — reikia tik mokėti ją pritaikyti naujiems ir pasikeitusiems laikams

Ar ne teatras suvaidino mūsų krašto atgimime vieną iš lemiamųjų vaidmenų? Argi opera prikėlė mūsų kaimą iš letargo miego? O gal baletas ir simfoniniai orkestrai? Klojimų vaidinimai, teatras. Teatras išamono lietuviybės turinį ir kalbos skirtingumą ir grožį. Man rodos, kad teatro vaidmuo čia neabejotinas.

Kai kas skundžiasi, kad teatras daug kaštuoja. Visada taip buvo. Ir Lietuvoje neišsilaukė teatras savo lėšomis. Visi geri dalykai daug kaštuoja. Bet mes neturime teatro ne dėl lėšų stokos, o daugiau dėl nesutarimų, susiskaldymo, dėl ne-

Anatolijus Kairys, vienas aktyviausių dramaturgų.

nori pasiaukoti. Nuolatinio teatro neturėjimas Chicagoje, kur aktyvių lietuvių yra iki 100,000, yra daugiau negu gėda.

— Jūsų veikalė "Viščiukų ūkis" paliečiamos aktualios, opios ir dabar ne vien tik mus liečiančios tam tikros, bendradarbiavimo su komunistais ir nesąmoningo raudonėjimo problemos, — kaip jūs žiūrite į vadinamą kultūrinį bendradarbiavimą?

— Bendradarbiavimo ar bendravimo su Lietuva idėja niekam nėra svetima. Nėra lietuvių, kuris nenorėtų bendrauti su savo krašto žmonėmis. Tokio klausimo nėra ir negali būti. Yra tik klausimas, ar galima bendradarbiauti su krašto pavergėju, nes bičiulystė su juo gali būti palaikyta išdavimu principu, kuriuos mes laikome šventais ir nepakeičiamais, kaip laisvė, žmoniškumas ir pan.

Komunizmas nėra pasikeitęs. Kas tiki jo evoliucija, tas pasirodo naivus ir ne akylas. Komunizmas keičia pagal reikalą ir laiką tik savo veiklos metodus, bet ne principus, ne dogmas, ne pagrindinius savo siekimus. Greičiau jis pats save susinaikins, negu pasikeis. Jeigu, sa-

kykime, jis evoliucionuojasi, reikia, jis virsta kuo kitu, ir tada komunizmas jau nebe komunizmas. Žmogus ir Vakarų filosofija nuolat keičiasi, progresuoja, formuojasi naujos kartos ir naujos pažiūros. Meškos negalima išmokyti kalbėti, nes ji, kaip ir komunizmas, nesikeičia — neturi intelekto, žmoniškumo, nes jos prigimtis žvėriška, nepakeičiama. Išvada aiški: turės keistis tie, kurie bendrauja su tuo, kas nesikeičia. Todėl mano "Viščiukų ūky" Arūnas Sakalas sumeškėja; bet pati meška nesužmogėja. Nepažįstančiam komunizmo Arūno pastangos gali atrodyti rimtos ir galimos, mums gi — tuščios, vertos pasigailėjimo ir juokingos.

Aš bendradarbiavimo klausimą statau visai kitoj plotmėj, būtent, humoristinėj. Kokia gali būti kalba su doktrina, kuri nepripažįsta kitam lygybės ir laisvės, kuri žiūri į tave žvėries akimis, stengiasi tave paversti vergu, išnaudoti savo naujai ir pagaliau sunaikinti? Taigi, čia (bendradarbiavime) rimtos problemos nėra — ją reikia išjuokti, suniekinti, iš jos pasišaipyti, paversti satyros objektu ir parodyti jos beprasmiškumą.

Tas pats ir su kai kuriais "viščiukais", ieškančiais "vidurio kelio" arba jų taip norimo pavadinti "trečio fronto".

— Kokiomis nuotaikomis grįtate į Chicago?

— Jau trečią kartą atvažiuoju į jūsų tarpą ir vis labiau jus pamėgsčiau. Jūsų atvirumas, vaišingumas ir priėmimas toks nuoširdus, kad tiesiog nesinori grįžti atgal. Jūs visi tokie geri ir ramūs, kad kartais įtari save, ar tikrai esi patekęs į lietuvių tarpą? Jūsų moterys ir merginos tokios puikios, kad imi abejoti šviesų reikalingumu. Jūsų jaunieji aktoriai taip sąžiningai išmoko tekstą, kad aš tik stebėjau jų kruopštumu. Žinoma, čia jau režisorė bus gerokai savo ranką pridėjusi. Gerai, kad jūs turit tokių žmonių. Na, ir sakykit dabar, ar tokios nuotaikos kupinas aš galiu viską girdėti ir ar man būtina viską imti į širdį? Prašau nepeikti manęs, kad aš, patekęs į jūsų tarpą, pasidarau nelyginant sugeriamasis popierius — sutraukęs į save juodą rašalą ir tą momentą paverčiąs gražia prisiminimų ir išgyvenimų valanda. Dėkui.

DARBININKAS

išeina du kart savaitėje. Prenumerata metams \$7.00. Naujiems skaitytojams pirmais metais tik \$5.00. DARBININKO administracijoje veikia Spaudos Kioskas. Čia gaunami naujais lietuviškų knygų leidiniai, maldaknygės, lietuviški kryželiai, gintaro ir odos lietuviški išdirbiniai bei lietuviškos plokštelės.

Visais reikalais kreiptis

DARBININKO ADMINISTRACIJA

910 Willoughby Avenue • Brooklyn, N. Y 11221 • Tel. GL 2-2923

P. Babickas prie šv. Genovaitės bažnyčios su didelėmis jo kultūrinių darbų rėmėjomis: kairėj O. Ožinskienė, dešinėj Anelė Dubauskienė.
P. Babickas beside the church of St. Genevieve.

Lietuvos kampelis...

Atkelta iš 7 psl.

nuo 1950 metų stengiausi, kad Rio lietuviai talkos būdu įsigytų savus namus — Lietuvių šventovę. Deja, ką ir jūs patyrėte, tai įvykdyti nepavyko. Buvau gavęs pasiūlymą visus eksponatus patalpinti Rosario bažnyčios Religiniame Muziejuje, Rio de Janeiro mieste, tačiau, mano nuomone, ten yra per maža vietos. Ir tuo būdu, jeigu lietuviai savo namų neturės, kol gyvas būsiu, saugosiu šį turtą pas save.

— O kas bus po to, kai teks atsisveikinti su šiuo pasauliu: gi niekas su varnomis dar neišskrido...

— Gal būt, užrašysiu Chicagos lietuviams. Jie, turiu viltį, susipras pastatyti Lietuvos atkūrimo 50-ties metų sukaktuvėms paminėti Kultūros Rūmus Chicagoje, kuriuose rastų vietos lietuvių kultūrinės vertybės. Šią mintį turėjau garbės ir malonumo išdėstyti Lietuvos Architektų susirinkime Chicagoje 1958 metais. Tai siūlydamas, turėjau galvoje, kad toks lietuvių Akropolis turėtų atkreipti visų svetimtaučių dėmesį į mūsų kultūros lobyną, gi mūsų jaunimui tai būtų neišsenkęs savigarbos stiprinimo šaltinis.

— Kažin, ar dabar jau ne per vėlu?

— Niekada nėra per vėlu, kai tikima, mylima ir turima vilties. Ir, žinoma, dirbama, bet ne kalbama.

— Kaip jūs gavote A. Trumpio darbus?

— Dalį aš pats nusipirkau, kitus dovanojo p. Adukienė (A. Trumpio duktė), Estų konsulas Karl Ast, inž. K. Audenis, U. Gaulienė, gi šią didžiulę paaukuotą Cristo-Rex statulą dovanojo brazilų liaudis...

— Koku būdu?

— Daugiau kaip 20 Adomo Trumpio darbų buvo išstatyta Lie-

tuvių Religinio Meno parodoje 1955 metais, kai Rio de Janeire vyko Tarptautinis Eucharistinis kongresas. Pati paroda, ypatingai A. Trumpio darbai, buvo tikra staigmena parodos lankytojams, kurių daugiau kaip 100,000 asmenų per 10 dienų suspėjo pasižiūrėti į lietuviško meno turtus. Brazilai turi paprotį prie religinio pobūdžio statulų padėti pinigų... Taigi, prie Kristaus kojų po parodos buvo sudėta nemaža suma kruzeirų. Už aukotojus mons. Ignatavičius, dabar esąs Romoje, atlaikė padėkos mišias, pinigai buvo nusiųsti Trumpio dukrai, gi statula liko Lietuvių Muziejui, kurio ir ligi šiai dienai neturime.

— Atrodo, kad statula yra pušėtina apgadinta oro ir kitų sąlygų įtakos. Tur būt, nelengva eksponatus konservuoti?

— Kol aš neturėjau šio kuklučio kambarėlio, kurį prie savo "favelos", lyg kregždė lizdą, psilipinau tik praėjusiais metais, Trumpio kūriniai buvo sutelkti šv. Genovaitės koplyčioje, kurią Rio kardinolas buvo pavedęs lietuviams. Dėl stokos trijų elementų, būtent, — pinigų, pinigų ir pinigų, koplyčia nebuvo atremontuota, ir eksponatai pušėtina nukentėjo; bet dabar jie jau yra pakenčiamoje būklėje.

— Matau, kad turite nemažai knygų... Gal yra kokių retenybių?

— Yra, kaip nebus!... Aš gi esu knygų žiurkė... Štai Mažvydo Katekizmas, prabangiai okup. Lietuvoje išleistas; Vydūno "Litauen" (gauta iš prof. Bruvers), "Ostpreussen" su daugybe senosios lietuvių Prūsijos etnografinio pobūdžio fotografijų (nupirkta už centus Caxias gatvėje), Romuvos, Mūsų Vilniaus, Kario, Meno Kultūros ir kitokių žurnalų numerių ir daugiau kaip šimtas lietuviškų ir svetimomis kalbomis knygų apie Lietuvą.

— Ar turite ir fotografijų?

— O kaipgi — daugiau šimto Lietuvos gyvenimo vaizdų, pradedant 1920 metais, lietuviškų kryžių keletą tuzinų, virš tūkstančio Lietuvos pastatų bei meno kūrinių vaizdų, kurių dauguma įvairiomis progomis jau buvo rodyta Brazilijoje...

Atsisveikindamas su Petru Babicku galvojau, kad tikėjimas ir meilė įgalino jį surinkti pasigėrėtinos medžiagos būsimam Lietuvių Muziejui Brazilijoje. Reikia prašyti Aukščiausiąjį, kad tik jis nepri-trūktų VILTIES.

Brazilija

Jurgis Šatorius

Post scriptum. Noriu visiems P, Babicko bičiuliams priminti, kad pernai, po 15 darbo metų Rio Lietuvos Pasiuntinybė, atleistas (1965. V.17) ir nuo to laiko yra bedarbis. Tačiau Petras yra, kaip visuomet, optimistas: ir pačiose blogiausiose gyvenimo sąlygose jis nemeta kultūrinės veiklos: kartą savaitėje jis veda "A Voz da Lituania" valandėlę per vietinį "Vera Cruz" radijo siūstuvą. J. Š.

STEREO

STASYS
BARAS

RADVILA PERKŪNAS · LA GIOCONDA · TOSKA · TURANDOT · AIDA · LA JUIVE · ANDREA CHENIER · CARMEN · MANON LESCAUT · PAGLIACCI

STASIO BARO BARANAUSKO OPERŲ ARIJOS,

įdainuotos su Stuttgarto Simfonijos orkestru, diriguojant D. Lapinskiui.

Mono \$6.00

Stereo \$7.00

Plokštelę galima įsigyti "Serida Records" leidykloje, pas platintojus arba "Lietuvių Dienų" žurnalo administracijoje.

Prisiuntus adresą ir \$10.00, leidykla pasiūnčia plokštelę tiesiog oro paštu į Lietuvą, Australiją ir visus Europos kraštus.

Siųskite užsakymus:

SERIDA RECORDS

3723 West 68th Street, Chicago, Ill. 60629.

STASIO BARO PLOKŠTELĖS PASIKLAUSIUS

Lietuviškų plokštelių lentyna (fonoteka) šiais metais pasipildė nauju leidiniu, kuris iš karto pateko ne tik į labiausiai perkamųjų (bestsellerių), bet ir labiausiai vertinamųjų viršūnę. Tai Stasio Baro "Operų arijų" plokštelė. Joje įdainuota 10 itališkais ir lietuviškais tekstais arijų, tarp kurių viena — Jonušo daina — iš J. Karnavičiaus "Radvilo Perkūno"; kitos yra iš šių operų: I-je plokštelės pusėje — iš La Gioconda — itališkai, Tosca — lietuviškai, Turandot — itališkai, Aida — lietuviškai;

II pusėj: iš Žydės — lietuviškai, Andre Chenier — itališkai, Carmen — lietuviškai, Manon Lescot — itališkai ir iš Pajacų — lietuviškai.

Stasys Baras mūsų visuomenei nebereikalingas rekomendacijos — jį esame girdėję daugelyje didesniųjų lietuvių kolonijų, jis dainavo Chicagos Lietuvių Operos pastatymuo-

se. Seniai mes džiaugėmės ir gėrėjomės Stasio Baro talentu, kartu lyg ir prisibijodami, kad tokia didelė Dievo dovana nepaliktų neužfiksuota, ateinančioms dienoms tik kaip graži, bet nebepatikrinama legenda. Ir štai laimė lėmė, kad buvo ryžtasi, padaryta, ir padaryta labai gerai. Dabar ne be pagrindo galime didžiuotis, turėdami "jamžinta" balsą tenoro, kuris mums daug maloniau klausytis, negu dešimtys pasaulinių reklamos išpūstų garsenybių.

Kai Baras pradėjo savo solisto karjerą Vokietijoje, mes vis džiaugėmės, kad, štai, mūsų "naujas Petrauskas"; kai jis Amerikoje Chicagoje surengtame amerikiečių dainininkų konkurse laimėjo pirmąsias vietas, didžiavomės, jog, štai, "naujas Benjamino Gili"; per metus jis išaugo į tvirtą, savaimingą solistą, ir

Nukelta į 16 psl.

Hollywoodo aktorė Lee-Kilmonytė, koncerto pranešėja, ir Metropolitan operos solistė Lilija Šukytė.
Hollywood actress Ruta Lee and Metropolitan Opera singer Lillian Šukis.

Birželio 19 Los Angeles Šv. Kazimiero parapija atšventė savo 25 metų gyvavimo jubiliejų. Po pamaldų bažnyčioje įvyko iškilmingiausia ir turiningiausia minėjimo dalis — koncertas, kuris sutraukė per 1000 klausytojų.

Koncerto programoje buvo viešnia Matropolitan solistė Lilija Šukytė ir Šv. Kazimiero par. choras, vadovaujamas komp. B. Budriūno. Ne vienas gerų lietuvių dainininkų yra žavėjęs losangeliečius, bet Lilija Šukytė pasirodė ne tik kaip atrakcija, pranešėjos aktorės Rūtos Kilmonytės žodžiais tariant, padariusi beveik neįtikima, patekdama į Metropolitan operą, bet ir kaip kultūringo, puikaus balso menininkė. Ji atliko 4 lietuvių kompozitorių dainas ir 3 operų arijas, neskaitant bisų. Šukytės dainavime jauti kažką daugiau negu gerą mokyklą ir tobulą techniką, — tai įgimtą menininko talentą, kuris trykšta iš viso jos laikysenos ir interpretacijos.

Solistai, dirigentas ir choras po "Tėviškės namų" kantatos. Iš kairės: R. Dabšys, L. Šukytė ir Br. Budriūnas lenkiasi publikai.

Soloists, choir director and choir members after the performance of "Homeland", a cantata by Bronius Budriūnas.

B. Budriūno "Mano protėvių žemė", su sol. Šukyte, nuskambėjo darniai ir įspūdingai, kaip neabejo-

tinus Budriūno kūrybos deimantas. "Tėviškės namų" kantata, su solistais Šukyte ir R. Dabšiu, praėjo

kaip koncerto aukščiausias taškas. Ilgos ovacijos lydėjo solistus, chorą ir kompozitorių bei dirigentą.

TĒVIŠKĒS NAMAI / Bernardas Brazdžionis

Iš visų kelių keleiviai grįžta
Į šiltuosius tėviškės namus,
Tiktai man širdis iš skausmo plyšta, —
Kas priglaus ilgoj kelionėj mus?..

Visos mūsų upių upės renkas
Į Neris ir Nemuno sroves...
Stebuklingos gero Dievo rankos
Ieškančius namų — namo parves!

Namai! Namai pavasariu pražydę,
Didysis žemės rojus atspindys,
Jūs atsiliepiate, kai šaukiame mes paklydę,
Kaip Dievo balsas, degantis širdy.

"Grįžkit! — pavergta tėvynė šaukia, —
Grįžkite vaduot tėvų tautos!..."
Ašaros ir kraujas upėm plaukia,
Ašaros ir kraujas netelpa krantuos...

"Grįžkit žemę kelt, kapais nusėta,
Į akis pažvelgt tėvų dievams,
Amžiais jūsų bus dangus žvaigždėtas,
Amžina diena — vaikų vaikams..."

Namai! Namai, kaip karštas džiaugsmo
vynas
Rudens naktų auksiniam sidabre,
Gyvi Sibiro geliančiuos pusnynuos,
Gyvi gyvenimo gailiajam vakare...

O tėvyne, ar tai tu šauki mus?..
O, brangieji protėvių namai, —
Jūsų laisvės šventas atminimas
Lydi mus dienų dienom ištikimai.

Tylią tylią vasarvidžio naktį
Kai dangus gimta žvaigžde pamos,
Ims krūtinė džiaugsmo pulsu plakti
Po atodūsiais ir po ledu žiemos!..

Liesis džiaugsmas, liesis skausmas
begalinis
Nuo žvaigždės lig platančios žvaigždės,
Kris žiedai iš žydinčios mėlynės
Ir daina aidų aidais aidės!..

Namai! Namai, gyveniman išvedę
Tėvynės ryto spinduliuos, —
Mes giedam jūsų gyvają baladę,
Namų ieškodami visuos keliuos.

Iš visų kelių keleiviai randa
Kelią, mylimųjų šaukiame,
Ten, kur tėviškės namų legenda
Grįžęs amžinai gyvent imi.

Iš visų kelių tėvynė šauks mus!..
Skamba žingsnių deganti daina,
Širdį neša vienas mūsų džiaugsmas —
Lietuvos pavasario diena!

"TĒVIŠKĒS NAMŲ" KANTATA

Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos 25 metų sukakties koncerte

Visos foto nuotraukos L. Kančausko

Sustojant ties parapijos 25 metų sukaktimi, šalia jubiliejinės nuotai-
kos būtų daug ir karčių nuosėdų,
liūdny žodžių. Šventišku iškilmių
paraštėje, paminėsime tik keletą
nuogų faktų ir datų, paimtų iš mi-
nėjimo programos.

— 1940 m. prel. Julius Macie-
jauskas atvyksta į Los Angeles. Lie-
tuviams pamaldos laikomos Šv. Po-
vilo ir Stepono bažnyčiose.

— 1941 m. prel. J. Maciejaus-
kas nuperka didelį namą — 2511
Third Ave., tarp Washington ir
Adams bulvarų ir čia įrengia 70
vietų lietuviams bažnytėlę, kurią
tais pačiais metais, birželio 1 dieną,
Los Angeles Arkivyskupas J. Cant-
well pašventina, duodamas Šv. Ka-
zimiero vardą.

— 1946 m. spalio 3 d. į Los
Angeles atvyksta kun. Jonas A. Ku-
čingis ir paskiriamas Šv. Kazimiero
parapijos asistentu.

— 1947 m. balandžio 11 d. prel.
J. Maciejauskui sunkiai susirgus,
kun. J. Kučingis paskiriamas Šv.
Kazimiero parapijos klebonu. Prel.
J. Maciejauskas gegužės 14, sulau-
kęs 80 metų amžiaus, miršta.

— 1948 m. pavasarį pirmoji lie-
tuvių bažnytėlė parduodama ir nu-
perkama dabartinė parapijos salė
(3855 Evans St.), kur įrengiama
bažnyčia; ją kovo 7 d. pašventina
Msgr. Mykolas Kruša.

— 1949 m. rudenį prie parapijos
įkuriama šeštadieninė lituanistinė
mokykla.

— 1951 m. pavasarį pradama
statyti dabartinė Šv. Kazimiero baž-
nyčia, kurią tų pačių metų lapkri-
čio 4 d. pašventina Ark. McIntyre.
Senasis pastatas paverčiamas sale.

— 1952 m. spalio mė. pradeda-
mas leisti dvisavaitinis biuletinis
"Los Angeles Šv. Kazimiero Para-
pijos Lietuvių Žinios"; jis dabar
pasiekia daugiau kaip 1000 šeimų.

— 1954 m. suorganizuota pirma

parapijos "Lietuvių Diena" - pikni-
kas su menine programa; dabar ji
rengiama kasmet, programą atlikti
pakviečiami garsieji mūsų solistai,
kaip S. Baras, P. Bičkienė, D. Stan-
kaitytė, A. Stempuzienė, A. Brazis,
D. Mongirdaitė ir kt.; jos progra-
moje visuomet dalyvauja komp. B.
Budriūno vadovaujamas par. cho-
ras, dabar išaugęs iki 70 narių.

— 1955 m. rugpj. iš Chicagos
atkviečiamos Šv. Kazimiero seserys
ir atidaromas vaikų darželis. 1957
m. atidaromas pirmasis pradžios
mokyklos skyrius.

— 1959 m. gegužės 15 d. Šv.
Kazimiero parapija, iki tol buvusi
misija, paverčiama teritorine. Ji
gauna kelias dešimtis nelietuvių
šeimų, o arkivyskupas — visą lie-
tuvių sudėtą turtą. Įsisteigia komi-
tetas parapijos lietuviškoms teisėms
apsaugoti, deda pastangų, bet pa-
dėtis nebepakeičia. Netrukus kle-
bonas iš vyskupijos gauna paskolą
mokyklai pastatyti, o 1965 m. va-
sario 11 d. pakeliamas į monsigno-
rus su Right Reverend titulu.

— 1948 — 1966 metų laikotar-
pyje parapija įsigijo devynis žemės
sklypus, ant kurių dabar stovi: baž-
nyčia (Griffith Park ir St. George
St. kampe), mokykla, klebonija
(2704 St. George St.), salė ir vie-
nuolynas; čia yra ir automobiliams
statyti vieta.

Parapiją aptarnauja 3 kunigai:
klebonas prel. kun. J. Kučingis,
asistentas kun. A. Valiuška ir dr.
kun. P. Celiešius.

Parapijai priklauso apie 1000 lie-
tuviškų šeimų.

Tokie yra parapijos svarbesnieji
momentai, surašyti pasinaudojant
25 metų sukakties programoje at-
spaustais daviniais. Iš tikrųjų para-
pija turi daug didesnę apimtį ir
daug daugiau datų bei įvykių, lie-
čiančių visą kolonijos lietuviškąjį
gyvenimą bei veikimą. Tai iš dalies
pavaizduota jubiliejaus proga iš-

Momentas po pamaldų, minint Los Angeles šv. Kazimiero parapijos 25 m.
sukaktį — kleb. prel. J. Kučingis, vysk. V. Brizgys, kunigai ir Kolumbo
vyčiai, papildę iškilmių ceremoniją, prie bažnyčios fronto.

After the silver jubilee mass at the Los Angeles St. Casimir Parish.

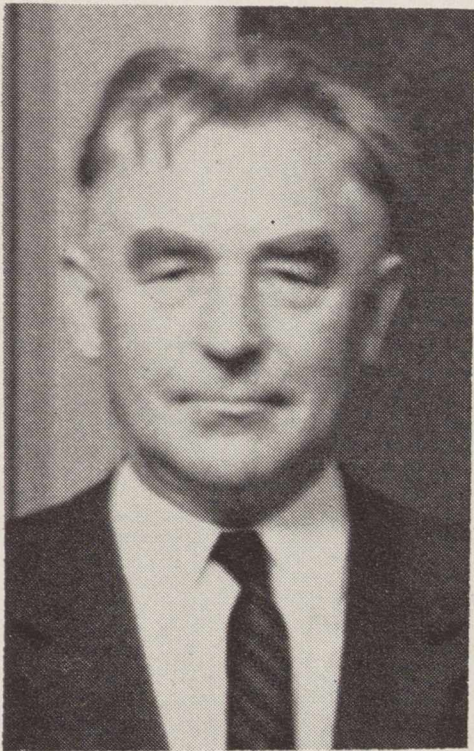
leistoje istorijos bruožų knygoje, ku-
rią parašė J. Gliauda. Bet prie jos
gal teks sustoti kitu atveju, ypač,
kad kultūrinis veikimas ir kultūri-
ninkai kiek vienu, tiek ir antru at-

veju gerokai nuskriausti, o kai kurie
ir visiškai išskirti iš parapijos gyve-
nimo; pavyzdžiui, rašytojos Alės
Rūtos ar poetės D. Mitkienės nie-
kur net vardai nepaminėti, o Bro-
nys Raila parapijiečių patapo tik
dėl to, kad nešė mirusio M. Biržiš-
kos karstą, gi Brazdžionis, kad nu-
ėjo į parodą ir nusifotografavo su
dail. A. Galdiku (beje, ta proga
Šv. Kazimiero parapijos istorijon
pateko ir dail. J. Pautienius). G.
Velička gerų ir šiltų žodžių para-
pijos istorijoj užsipelnė, kad mirė, o
tu, daktare Elena Tumiene, kadai-
se buvusi kultūrinė veikloj beveik
dešinioji klebono ranka, ir kiti me-
nininkai dar ilgai gyvenkit ir dar-
buokitės, nes parapiečiai jūsų dar-
bus ir be istorijos žino. **R. N.**

Tūkstantinė Los Angeles lietuvių
publika, atsilankiusi į koncertą, ku-
riame Metropolitan operos solistė
L. Šukytė dainavo solo ir kartu su
choru atliko B. Budriūno kūrinis:
Mano protėvių žemė ir kantatą "Tė-
viškės namai".

Lithuanians, attending concert in
Los Angeles.

Petras Tarulis

Petras Tarulis, tikrąja pavarde Juozas Petrėnas, g. 1896 m., taigi šiemet švenčias 70 metų sukaktį, visai neatrodo esąs senyvo amžiaus, yra pilnas kūrybinės energijos ir sumanymų. Netrukus Nida išleidžia jo romaną "Vilniaus rūbas", kurio ištrauką spausdina 8 psl., o rankraščiuose jis turi dar porą naujų dalykų.

P. Tarulis, 1921 m. išspausdinęs keletą savo raštų V. Krėvės red. "Skaitymų" žurnale, netrukus atsiranda pačiame moderniausiame liet. literatūros sąjūryje — "Keturiuose vėjuose", redaguoja "K. V." žurnalą ir pats rašė ekstravagantiško stiliaus apysakas 1924 m. išleido jų rinkinį, vardu "Mėlynos kelnės".

Po to perėjo į žurnalistiką, ir tik po 20 metų "tylos" — 1948 m. išleido naują savo knygą, bet jau visai konvencionalaus stiliaus, pavadinęs dar kiek vėjiškai "Žirgeliai padebešius". Čia jis užsirekomenduoja kaip įdomus pasakotojas. Vaikystės atsiminimų nuotrupos pagauna skaitytoją jausmu, o gyvenimiškos apsakos — nuotykiu, intryga ir personažų ryškumu. Tuo pasižymi ir jo naujasis romanas.

Anė Petkutė, kaip ir visos moterys, nori išlaikyti savo metų paslaptį; bet šalia to, kaip poetė, ji norėtų išlaikyti ir kitą — savo biografijos paslaptį. Duodame jai ir tą malonumą, skaitytojus supažindindami su jos poezijos pluoštu, kurie, kaip visuomet, juk ir yra tikroji poeto biografija.

Spaudoje su eilėmis labai retai tepasirodydama, Anė Petkutė, kaip ir kadaise Juozas žengė, galėtų pasigirti, kad ji gali įrodyti, jog poetas, ir neišleidęs eilių rinkinio, gali būti poetas.

Kaip lengvai galime pastebėti, Anė Petkutė nėra griežtos klasiškos formos šalininkė; ji mėgsta išraiškos laisvę, bet, gyvendama mechanikos amžiuje, savo visa siela yra pasinėrusi į romantiką, mergiškų svajonių pasaulį, kuriame regime ir tradicinių įvaizdžių branginimą ir tą magiją, kuri apsupa moderniaame pasaulyje paklydusią, bet nedingusią, vienišą širdį.

KNYGOS IR AUTORIAI

Iš Lituanistikos Instituto veiklos

— Lituanistikos Institutas pagal savo įstatus "laiko mokslinę biblioteką, archyvą ir kitas savo darbui reikalingas įstaigas". Tuo tarpu jis turi tik 22 knygas, 42 smulkesnius spaudinius ir keletą papkių su laikraščių iškarpomis. Saco biuletenyje gegužės 5 d. Institutas prašo savo narius iš anksto testamentu užrašyti lituanistines knygas ir archyvinę medžiagą instituto bibliotekai ir archyvu. Vienas narys jau esąs pasižadėjęs apie 1000 lietuviškų knygų ir žurnalų komplektų palikti LI bibliotekai.

Kartais daug lituanistinės vertingos medžiagos turi ir kiti, ne būtinai instituto nariai; būtų gera, kad jos nežlugimu pasirūpintų visi. Archyvų yra jau keletas; būtų gera, kad jie gausėtų ne tik palikimais, bet ir šiaip dovanomis.

— Lituanistikos Instituto Meraštis jau spaudoje; daugelis straipsnių jau surinkta ir taisomos korektūros. Stengiamasi, kad leidinys kuo greičiausiai pasirodytų.

— Lituanistikos Instituto antrasis suvažiavimas šaukiamas šių metų rugsėjo 10-11 arba 24-25 (galutinė data dar nenustatyta) Planuojama išsamūs referatai apie 1655-1667 metų karą, kai Maskva pirmą kartą buvo užėmusi didelę Lietuvos dalį kraštą labai žiauriai nuniokojo.

L. Institutui vadovauja dr. Jonas Balys, 4522 Albio Rnd., College Park, Md. 20740.

— Juozas Truškauskas, Los Angeles, Calif., laišku LD redakcijai informuoja, kad jis yra parašęs veikalą apie Popiežių Pijų XII; veikalas išeisias anglų kalba (jis dabar verčiamas) ir bus pavadintas "The Rays of Truth over the Deputy and Vatican."

Kaip žinome, vienas vokiečių autorius, buvęs nacių organizacijos narys, yra parašęs dramą "Vietininkas" kurioje kaltinamas Popiežius Pijus XII, kad tylėjęs, kada naciai žudė žydus, ir tuo prisidėjęs prie žydų žudymo. Veikalą labai reklamuoja kairieji ekstremistai ir komunistai.

Autorius J. Truškauskas sakosi norįs kirsti "su lietuvišku kalaviju, kuris kadaise triuškinio teutonų ir burliokų galybės, išvilkti į sceną rudus nacius ir raudonus pakalikus, parodydamas jų klastą, melą ir jų praeities darbus. Ypač jų vadą, protėvių paminklą su hebraišku užrašū."

J. Truškauskas turi daug dokumentinės medžiagos ir žodžiu bei raštu tarėsi su daugeliu žymių katalikų ir kitų asmenų veikėjų.

— Lietuvių literatūros vakaras jaunimui stovykloje Dainavoje įvyksta birželio 26 dieną. Vakaro programoje dalyvauja šie rašytojai: Jonas Aistis, Antanas Vaičiulaitis, Birutė Pūkelevičiūtė, Vitalija Bogutaitė, Aloyzas Baronas ir Kazys Bradūnas.

— K. Donelaičio "Metų" ketvirtoji dalis, versta Budensiego, atspausdinta vokiškai "Mickiewicz-Blaetter" žurnale Vokietijoje. Kitos dalys pasirodė ankstyvesniuose šio urnalo numeriuose. Tai jau ketvirtas "Metų" vertimas vokiškai.

Prieš keletą metų tas pats Budensiegas yra labai gerai išvertęs į vokiečių kalbą A. Mickevičiaus poemą "Poną Tada".

— Stepas Vykintas, tikra pavarde Povilavičius, pernai lapkr. 23 sulaukė 60 metų amžiaus. Laikraščiai sukaktį atžymėjo, parašdami apie Vykintą kaip mokytoją, žurnalistą ir kultūrininką.

Spaudoje S. V. pradėjo bendradarbiauti dar būdamas Rokiškio gimnazijos mokinys; rašė į "Tėvynės Balsą" ir kitais vardais leidžiamus Smetonos ir Voldemaro laikraščius. Buvo redaktorium šiaurės Lietuvos, žemaičių Balso, Biržų žinių ir Mūsų krašto. Nuo 1932 m. iki 1938 m. buvo "Lietuvos Aido" kultūriaus skyriaus redaktorium.

Nuo 1925 m. Neo-Lituanijos korporantas, dabar filisteris; nuo 1945 m. vlike atstovavo Nacionalistų partijai; 1946 m. kartu su kitais įsteigė Lietuvių Demokratų partiją, 1948 m. pasivadinusią Lietuvos Atgimimo sąjūdžiu, kurio valdybos pirmininku buvo dvi kadencijas.

Iš prancūzų k. yra išvertęs keletą knygų. Daug rašė kultūrinėmis temomis, 1938 suredagavo leidinį apie Lietuvą, kuris išleistas anglų, vokiečių ir prancūzų kalbomis.

Dabar S. Vykintas moko Vasario 16 gimnazijoje.

Stepas Vykintas

STASIO BARO PASIKLAUSIUS

Atkelta iš 13 p.

Šiandieną jis mums yra "mūsų vienintelis Stasys Baras".

Pasakojama, kad kai Kipras Petrauskas išklausė Lietuvon nusiųstą Baro įdainuotą juostą, didysis mūsų tenoras apsivekęs ir pasakęs: dabar galiu ramus mirti, yra kas mane pavaduoja. Deja, kelias į ten, kaip ir mums visiems, Barui užtvertas. Bet jei asmeniškai jis Lietuvos ir negali pasiekti, jo balsas pasieks. Balsas, apie kurį galima tik svajoti. Toks skaidrus ir grynas, jautrus ir didingas, kartu lyriškai švelnus ir dramatiškai galingas. Toks jis skamba iš plokštelės, įrašytos be priekaišto. Ir tai — didelis nuopelnas kompozitoriaus Dariaus Lapinsko, kuris įrašymui vadovavo ir pats Stuttgarto simfoniniam orkestrui dirigavo. Orkestro palyda, mestriškai atliekama ir gambiai vadovaujama, čia teikia balsui dekoraciją, jį išryškina, čia visai nutilusi, leidžia dainininkui iškilti visoje didybėje. Visa tai atlikta su subtilia meno nuojauta.

Plokštelei solisto nuotrauką darė foto menininkas A. Kezys, SJ, o ją meniškai apipavidalino J. Daugvila. Stasys Santvaras parašė trumpus, bet labai išsamius dainuojamų kompozitorių, jų veikalų ir dainuojamų arijų apibūdinimus.

Kiek plokštelės bebūtų išleista, ji bus netrukus grobstyte išgrobstyta, nes kiekvienas ją norės turėti, klausytis arba pasiūsti į Lietuvą, nes juk tai vertingiausia, kuo mes iš meno pasaulio šiuo metu galime su savo artimaisiais pasidalinti. (B.)

NAUJOS KNYGOS

Atsiūsta paminėti

J. Sakalas, **Saulėtekio skrydis**. Eilėraščiai. 1966. 166 psl. Miunchenas. Leidėjas, nei kaina nepažymėta.

Autoriaus žodyje, tarp kitko, sakoma: "Leidžiamas peozijos rinkinys "Saulėtekio skrydis" — bemaž penkių dešimtų metų kūrybos atranka, bendro dviejų autorių 1921 metų leidinio "Padangėse" vienos dalies antroji laida..."

Antanas Maceina, **Dievo Avinėlis**. Studija apie Kristų. Su bažnytinėmis aprobatomis. Išleista 1966, Immaculata Press, Putnam, Con. 268 psl. Kaina nepaž.

Autoriaus žodžiais, "Dievo Avinėlis" sklaido Rytų Bažnyčios kristologiją. Tai esanti lyg ir viena trilojos — Saulės Giesmė, Didžioji Padėjėja, Dievo Avinėlis — dalis. (Kita trilogija yra: Didysis inkvizitorius, Niekšybės paslaptis ir Žmogus sukilėlis, pastarasis rankraštyje).

Jurgis Gliauda, **Šv. Kazimiero parapija Los Angeles mieste**. Istoriniai bruožai. 1941 — 1966. 1966. 230 psl. Gausiai iliustruota. Kietais viršeliais. \$5.00.

Iškilmų programa. 1941-1966. "Lietuvos Atsiminimų" radijo sidabrinio jubilėjaus. Bal. April 23-24, 1966. 52 psl.

Prof. Justinas Pikūnas, **Mokymo mašinos ir testavimo pasėkos mokslo dėstyme**. Atspaudas iš L.K.M. Akademijos Metraščio I tomo 217-224 psl. Roma, 1965.

"TU NE FAŠISTĖ"

Atkelta iš 6 psl.

"Who elected you? How are you, Stalin's little boy? What about free election in Lithuania?"

Paleckis bandė aiškinti, kad mes perjauni suprasti, bet kai išgirdo "Traitor, Judas", "Communist Stoooge" ir kitus šūkius, pabaksnojo sau į kaktą ir nuskubėjo su savo palydovais į pilką Mercedes.

A l e k n a: Kas davė mintį išgauti parašą Jungtinėms Tautoms peticijos lape?

J ū r a t ě: Gauti parašą po peticija buvo mano idėja. Aš tai norėjau padaryti Canberroj, bet skubėdama pamiršau peticijos blanką, o Canberroj negavau.

A l e k n a: Kaip įvyko parašo išgavimas?

J ū r a t ě: Peticijos blanką aš įdėjau į autografų knygutę. Sydney aerodrome restorano patalpose rusai buvo sušaukę spaudos konferenciją. Tos konferencijos metu aš prasiskverbčiau pro rusus ir angliškai paprašiau Paleckio parašo. Iš manęs knygutę paėmė oficialus delegacijos vertėjas ir pavartęs norėjo duoti Paleckiui, bet greta jo sėdėjęs rusas dar kartą pavartė knygutės lapus ir padavė Paleckiui. Paėmus, trečias rusas, sėdėjęs jo kairėje, atvertė ir pasižiūrėjo knygutės viršelį. Galų gale Paleckis pradėjo pasirašyti. Dar nebaigęs, jis mane mane angliškai paklausė:

"What is you name?"

"Miss Reisgys, — aš atsakiau.

"Tai tu lietuvaitė."

"Taip."

"Tu buvai Canberroj", paklausė Paleckis, į mane gerai pasižiūrėjęs.

"Taip, buvau", atsakiau.

Tuo metu jis baigė pasirašyti ir, paduodamas man knygutę, sako:

"Tu turėtum nuvažiuoti į Lietuvą. Pamatytum, kokia ten pažanga padaryta. Toki, kaip tu, būtų tinkamai sutikti."

"Ponas Palecki, ar aš nacė?", aš paklausiau.

"Ne, tu ne nacė", atsakė Paleckis.

"Ar aš fašistė?"

"Ne, tu ne fašistė. Tu per jauna fašiste būti", atsakė Paleckis.

"Tai kam jūs žurnalistams kalbėjot nesąmones, kad mes naciai ir fašistai?"

Paleckis man nieko nebeatsakė, ir aš nuėjau toliau.

A l e k n a: Kaip sužinojo žurnalistai, kad esate gavusi parašą ant Jungtinėms Tautoms peticijos?

J ū r a t ě: Visas mano pašnekesys ir Paleckio pasirašymas vyko žurnalistų akivaizdoje. Man pasitraukus nuo rusų, jie tučtuoju mane apstojo, ir prasidėjo parašo ir manęs fotografavimas, filmavimas ir klausinėjimas. Paleckis buvo pamirštas. Žurnalistai gaudė ir klausinėjo kitus demonstrantus.

Netrukus Lietuvių Dienų leidykla išleidžia naują laidą

Vytės Nemunėlio

eiliuotą pasaką

patiems mažiesiems

M E Š K I U K A S R U D N O S I U K A S

Spalvotais piešiniais iliustravo

dail. V. Stančikaitė

Knyga didelio formato, labai gėrame popieriuje, puikiai įrišta.

Šis kūrinėlis yra tapęs liet. vaikų literatūros klasikiniu dalyku, kurį atmintinai moka daugumas jaunųjų mamų; Lietuvos radijofone jis vaidintas muzikine opere, o tremtyje inscenizuotas ir ištisai deklamuotas.

Kadangi knygos išleidimas labai brangiai kaštuoja, bus spausdinama nedidelis egzempliorių skaičius. Tėvai, mokytojai ir mažųjų draugai kviečiami iš anksto užsisakyti leidykloje ar pas knygų platintojus.

Kaina \$3.00.

LIETUVIŲ DIENOS

4364 Sunset Blvd., Los Angeles,
California 90029

Gražiausia vaikams knyga yra
ką tik "Lietuvių Dienų" išleista
Daumanto Čibo pasaka

ŽAIŽARAS

Iliustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė
Ganama pas platintojus ir leidykloje. Kaina \$150.

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave.

PROspect 8-5875

CHICAGO, ILLINOIS

Edward Bros. Colonial Mortuary

1000 Venice Blvd.

Richmond 9-8281

Lietuviai Laidotuvių
Patarėjas
**ADOLPH
CASPER**

Namų Telefonas
284 - 6489

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach, Westwood, Beverly Hills
& Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica,
California

EXbruck 4-9144

Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

CLEM'S POLSKIE DELI

★ Specializing in home made
fresh and Smoked Polish Sausage,
fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Polish
hams, beer, wine and groceries.

NOW

Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and
other home made delicacies.

IT's CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90
DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO
SĄSKAITŲ
TAIP

TAUPLYDAMI PAS MUS, JŪS GA-
LITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪ-
ŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA...
TAI NEDELSDAMI PASIŪSKITE
ČEKĮ DABAR.

DIVIDENDAI
PASIUNČIAMAI
KAS 1/4 METŲ
UŽ
INVESTMENTUS

4 1/2%

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI
\$10,000 APDRAUSTOS F.S.L.I.
IŠTAIGOSE.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court

Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: 656-6330 ir 242-4395

Lietuvių Prekybos Rūmų
stipendijų laimėtojai
ir davėjai —

Iš kairės į dešinę:

Stipendijų komisijos pirm. Bruno Shukis, stipendininkai — Milda Pakalniškytė, Algis Augustinavičius, Živilė-Ona Paleiūnaitė; Standard Federal Savings and Loan Association prezidentas Justinas Markevičius, paskyręs \$1000 stipendijoms, stip. Rūta Jonynaitė, rūmų sekretorius Bruno Gramont, rūmų direktorius Charles Macke ir Lietuvių Prekybos Rūmų pirmininkas Adolfas Baliūnas; sėdi: inž. Antanas Rudis ir Gen. Konsulas dr. Petras Daužvardis.

Winners of the Lithuanian Chamber of Commerce scholarships and their sponsors.

VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIUSTRUOTA KRONIKA)

Wisconsin un-to tarptautiniame pasirodyme (International Club Festival), įvykusiame 1966 balandžio 30 — gegužės 1 dienomis, Madison, Wis. lektorius magistras Vytautas Janušonis, besiruošijęs doktoratui, ir stud Regina Palaitytė suruošė sėkmingą, laimėjusį premiją, lietuvių pasirodymą. Stud. R. Palaitytė prie lietuvių stalo.

Miss R. Palaitytė wits Lithuanian exponents at the International Club Festival in the University of Wisconsin. (More — page 25).

Illinois Lietuvių Gydytojų Draugija paskyrė \$1000 Pasaulio Lietuvių Jaunimo kongresui. Nuotraukoje — Illinois Liet. Gydytojų D-jos valdyba: Sėdi: buv. sekr. dr. L. Seibutis; stovi iš kairės — daktarai: J. Ramonas, parengimų vadovas, A. Pustelninkas, išd., V. Šaulys, buvęs pirm. V. Tauras — naujas pirmininkas, A. Valiūnas, sekr. ir V. Dargis, vicepirm.

Valdyba pasikeičia pareigomis liepos 1 d.

Lith. Physicians' organization in Illinois presented the Lith. World Youth Congress with \$1,000.

Naujai išrinkta Chicagos apygardos LB valdyba 1966/7 metams. Iš kairės: K. Avižienis — narys vieš reikalams, J. Švedas — išd., A. Gintneris — spaudos-informacijos sekc., St. Igaunis — vicepirm. ir lėšų telkimo narys, B. Vindašienė — kult. reik. narys, St. Šiaučiūnas — pirm., D. Šukelis — narys šviet. reik., A. Šantaras — organiz. reikalams.

Nuotraukoje nėra G. Penčylos — nario jaunimo reikalams.

Foto A. I. Gulbinskas

Newly elected officers of the Lithuanian Community in Chicago.

Žibuto Mikšio parodoje. — Akt. Zuzana Arlauskaitė-Mikšienė ir skulptorius J. Pivoriūnas prie Ž. Mikšio darbų parodoje, kurią bal. mėn. surengė Detroite Lietuvių Kultūros klubas.

At the art exposition of artist Ž. Mikšys in Detroit, Mich.

Jaunieji — Violeta Vasiliauskaitė ir Mindaugas Mauragis išeina iš bažnyčios po jungtinių. Jaunoji yra sol. Genovaitės Vasiliauskienės duktė, iš Adelaidės, jaunas — dr. A. Mauragio iš Sydnejaus. Jaunoji studijuoja Canberros u-te, jaunas yra gimnazijos matematikos mokytojs, abu reišėsi lietuviškoje veikloje.

Foto A. Budrio

Veikliosios Moterų Vieniybės narės neseniai surengto balaus metu New Yorke. Moterų Vieniybė, gyvuojanti 32 metus, gyvai dalyvauja lietuvių ir amerikiečių daugiausia labdarinės veikloje.

Moterų Vieniybė, Lithuanian-American Women's Society, has contributed to and participated in fund drives for the American Red Cross, Leukemia Society, War Bonds, and others as well as numerous Lithuanian and charitable causes since its inception 32 years ago in Brooklyn, N. Y.

Shown photo, taken during the recent Spring Ball, are only a few of the members. L. to R: Mrs. H. V. Kulber, outgoing President; Elena Andrusis, incoming President; Izabel Misunas, Sec., H. Venis, Chairman of the 1966 Ball, Mary Buyokas, Treasurer, Anna Laurys, Fin. Sec., Pauline Simen, Past President, Ursula Bacey, Past Pres. and incoming Vice-Pres.

Foto Charles Binkins

Pijus Kazlauskas, komikas artistas, atliekams programos labdaors draugijų parengimuose, ligoninių, jaunimo organizacijų naudai. Čia jis linkmino Moterų Vieniybės balaus publiką. H. Kulber jam už tai dėkoja.

Pius Kazlauskas, famous for his characterization as "Pete, the Bum", is thanked by Mrs. H. V. Kulber, President, in behalf of Moterų Vieniybės, for entertaining at that organization's 32nd Annual Ball at the Maspeth Citizen Club. For many years, Mr. Kazlauskas has donated his time and talent to benefit youth organizations, hospitals and charity.

The Hon. Anicetas Simutis (center), Lith. Consul in N. Y and Mrs. Simutis (extreme right) were among 300 guests present at this event.

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS

Birželis

1966

— Bernardas Brazdžionis, vyr. LD redaktorius birželio 30 d. išvyks ta į Chicago, kur dalyvaus Jaunimo kongrese ir Dainų šventėje.

Poatostoginiai LD numeriai numatomi skirti Jaunimo kongreso apžvalgai ir Dainų šventės foto reportažui. Mūsų redaktoriai pagalbininkai ir foto bendradarbiai prašomi parūpinti žodinės ir foto medžiagos. Taip pat prašoma neužmiršti ir vietos įvykių.

— Į Dainų šventę Chicagoje iš Los Angeles šiais metais vyksta apie 50 chorų narių ir kelios dešimtys pavienių asmenų.

— Solistė Lilija Šukytė, dalyvaus Los Angeles šv. Kazimiero par. 25 metų sukakties koncerte, birželio 21 d., prieš išvykdamą atgal į New Yorką, kartu su savo motina, lydimos J. Kaributo, aplankė LD leidyklą ir redakciją. LD žurnalas 1964 m. balandžio mėn. nr. yra išspausdinęs reportažą apie tada kylančią dainos žvaigždę Šukytę, jos portretu papuošdamas savo pirmąjį viršelio puslapį. Linkime, kad jos puiki karjeros pradžia, patekus į Metropolitan operą, būtų sėkminga ir nešanti naujus laimėjimus.

— T. Kornelijus Bučmys, "Darbininko" redaktorius iš Brooklyno, lankėsi LD-ųjų žurnalo leidykloje ir redakcijoje ir pasidalino spaudos mintimis. T. Bučmys Los Angeles šv. Kazimiero parapijoje kurį laiką yra buvęs vikaru ir parapiečių atsimenamas kaip nuoširdus ir bičiuliškas žmogus, taurus kunigas. Kurį laiką jis spaudoje reiškėsi kaip reiklus ir supratingas kino filmų kritikas ir komentatorius.

LIETUVIŲ KALBA UCLA STUDENTAMS

Nuo šio rudens vėl tęsiamas lietuvių kalbos dėstymas Kalifornijos universitete, kur lietuvių kalbos kursą jau antrus metus dėstys Juozas Tininis.

Mokslo metai pradeda skirstyti nebe semestrais, bet ketvirčiais, taigi — pirmą ketvirtį bus dėstomas pradinis lietuvių kalbos kursas, antrą — tarpinis kursas, trečią — aukštesnis kursas ir ketvirtą — lietuvių literatūra. Literatūros kursas yra naujiena, dėlto kviečiami atkreipti į tai dėmesį ir vyresniems, kurie norėtų paplėsti ir pagilinti lietuvių literatūros žinias.

Studentai kviečiami išnaudoti šią progą, tėvai prašomi atkreipti savo jaunimo dėmesį į gimtosios kalbos mokėjimo sustiprinimą. Gyvenimo faktai rodo, kad lietuvių kalbos studijos labai praverčia ir atneša naudos, kartais net pirmenybę gaunant darbą ar tarnybą.

— Birželio mėn. pradžioje visiems savo skaitytojams LD administracija išsiuntinėjo laiškus ir laimėjimų bilietėlius, kviesdama paremti žurnalo leidimą. Šiais metais skaitytojams skiriama daug dovanų knygomis, o taip pat dvi didelės dovanos — TV aparatas ir dail. B. Murino paveikslas (įrėmintas).

Visus Los Angeles ir apylinkių LD skaitytojus ir bičiulius bei svečius iš kitur kviečiame į žurnalo pikniką rugp. 21 d. (Plačiau žiūr. atskirą skelbimą).

Prie laiško pridėtas atpigintų LD leidyklos knygų sąrašas. Daugelis skaitytojų juo pasinaudoja. Nepraleiskite progos ir jūs, nes kai kurių knygų teturime mažą kiekį, tai pirmenybę pirmiesiems!

Be to, galima iš anksto užsisakyti papigintai ir du naujus LD leidinius: K. Donelaičio Metus angliškai ir Vytės Nemunėlio Meškiuką Rudnosiuką. Tokios lengvatos teikiamos tik LD skaitytojams, kurie iš anksto užsisako ir atsiunčia pinigus (pagal nurodytą knygų kainą su nuolaida). Užsisakyti galima bet kurį egz. skaičių. Tai padaryti kviečiame tėvus ir ypač lituanistinių mokyklų mokytojus, nes daug kur Meškiukas Rudnosiukas vartojamas klasėse kaip skaitymo mokymosi priemonė.

— Birželio 17 d. pirmas užsisakė ir sumokėjo iš anksto pinigus už THE SEASONS (Metai) ir MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS — dr. P. Raulinaitis iš Los Angeles.

Kiti užsakymai plaukia.

Abi knygos jau spaudoje.

Išsiuntinėjus laimėjimų bilietėlius, pirmieji trys atsilepė, aukodami LD palaikymui:

Aldona Janus-Hoyos, MD iš Los Angeles, Calif. — \$5.00;

Kun. St. Aleksiejus iš Deming, New Mexico, — \$3.00;

Anthony Jenkins iš Laie, Hawaii, — \$3.00.

Prisiųsdami prenumeratą arba kita kuria proga

AUKOJO:

M. L. Namikas iš Glendora, Calif. — \$8.00;

Birutė Šlajutė iš Chicago, Ill. — \$6.00;

H. V. Kulber iš New Yorko — \$5.00;

Po \$4.00:

F. Lukauskas iš Waukegan, J. Našliūnas iš Chicagos, Ill., J. Tamašauskas iš Paterson, N. J., Č. Jonušas, N. Y.

Po \$2.00:

J. J. Butkus iš Bridgeport, Conn., J. Šileikis iš Woodhaven, N. Y., J. Jusys iš Worcester, Mass.

Po \$1.00:

A. J. Bridžius iš Cleveland, Ohio, A. Matjoška iš Dorchester, Mass., J. Mikalauskas iš Cleveland, Ohio, V. Gruzdis iš Euclid, Ohio.

GARBĖS SKOLININKAS

Taip mes norėtume pavadinti prenumeratorių iš Regina, Sask, Canada, — J. Janeliūną, kuris sumokėjo užsilikusias skolas už 1964 ir 1965

Šiais metais "Lietuvių Dienų"

P I K N I K A S

įvyksta rugpjūčio 21 dieną

McCambridge Park, 1515 N. Glenoaks Blvd., Burbank, Calif.

Pikniko pradžia 12:30 val. dienos.

Iš pernai metų atsimena mūsų bičiuliai, kad tai labai patogi vieta ir turi daugybę visokių įvairumų piknikautojams. Čia galima maudytis, žaisti tenisą, sviedinį, yra įvairių vidaus žaidimų ir pn. Kartu atėję jaunieji ir mažieji tikrai nenuobodžiaus, o vyresnieji galės vėšiai praleisti kad ir šilčiausią dieną.

Kviečiame savo skaitytojus, bičiulius ir visus Los Angeles ir apylinkių lietuvius dalyvauti.

Čia bus ne tik sekmadienio poilsis, susitikime su žurnalo leidėjais ir redaktoriais, pasimatysime su senais pažįstamais, bet ir įvyks laimėjimų traukimas žurnalo rėmėjams. Didieji laimėjimai yra: Admiral Port. TV ir dail. B. Murino paveikslas, rankinis laikrodis ir k.

Bus duodami lietuviški valgiai ir vėsinantieji gėrimai.

The LITHUANIAN DAYS magazine annual

P I C N I C

will be held this year on August 21, at McCambridge Park, 1515 N. Glenoaks Blvd., Burbank, Calif.

Every one will take chance to win ADMIRAL PORT. TV, Painting by artist B. Murinas, wrist watch and many other prizes.

Lithuanian food and refreshments will be served

metus, apsimokėjo pren. mokestį už šiuos 1966 metus, sumokėjo prenumeratą pirmyn už 1967 ir 1968 metus ir dar pridėjo auką \$10.00 — kaip laiške rašo, "už tai, kad taip ilgai laukėte". Reikia pripažinti, kad toks gražus atsilyginimas lietuviškai spaudai yra labai retas, (bet ne vienintelis). Administracija, įvertindama tokį dosnų J. Janeliūno gestą, įrašė jį į LD žurnalo garbės prenumeratorių sąrašą.

— Trys senatoriai — Gaylord A. Nelson, John O. Pastore ir Ralph W. Yarborough šiomis dienomis pasisakė už rezoliucijos Lietuvos laisvinimo reikalu pravedimą Senate, prisijungdami kaip autoriai prie senatoriaus Frank J. Lausche įneštos rezoliucijos (S. Con. Res. 19).

— Šių metų sausio nr. 26 puslapyje atspausstas foto reportažas "Keturi premijos keturiems dailininkams", dėl kurio mums rašoma, kad kai kurie ten pa eikti daviniai yra netikslūs ir skaitytoją klaidiną.

Šiame konkurse premijos nebuvo lygios; aukso medalis įteiktas L. Urbonui, o su juo kartu 750 svarų čekis. 75 svarus gavo kiekvienas iš dešimties finalistų. Iš jų du — Rato ir Kulbos atžymėti sidabro sidabro medaliais.

LIETUVIŲ FONDAS

LITHUANIAN FOUNDATION
6643 So. Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 60629

— Lietuvių Fondas spartesniais žingsniais auga. Mūsų visuomenė įsitikino Fondo būtinumu ir dėl to ateina vis nauji nariai su nauju kapitalu.

Fondas jau pasiekė daugiau ketvirčio milijono dolerių pagrindinio kapitalo. LF šeima artėja prie 1000 narių skaičiaus. Kas norėtų patekti į pirmojo tūkstančio narių eiles, turi nedelsiant savo įnašą siųsti į Lietuvių Fondą. Čekius adresuoti: Pay to The Lithuanian Foundation. Adresas: 6643 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629.

Paskirstytas L. F 1965 m. pelnas

Gegužės 25 d. skirstymo komisija LF pelną — \$10,000.00 — paskirstė taip:

1. Jaunimo kongresui (Lietuvybės ugdymo ir išlaikymo kūrybiniais bei kultūriniais reikalams) \$4,000.00
2. JAV LB C. valdybos užsibrėžtų planų įgyvendinimui (Lit. moksl. vadovėliams, pagalb. mokymosi priemonėms, Lietuvos žemėlapiui ir mokslinių veikalų pradžia) \$4,000.00
3. Pedagoginiam Lituanistikos Institutui \$750.00
4. Liet. Rašytojų Draugijai (grož. literat. premijai) \$500.00
5. Lituanus žurnalui ... \$500.00
6. Dainavos Jaunimo stovyklai .. \$150.00
7. Tėvynės žvaigždutei — Draugo vaikų skyriui (premioms) . \$100.00

Visos šios LF skiriamos paramos bus viešai įteiktos liepos 2 d. 10 v. ryto LF narių suvažiavime Chicagoje, Sharkos svetainėje, 7840 So. Western Ave. telef. 776-6644.

Jeigu reikia apdrausti namus, automobilį, gyvybę ir pn., pirkti ar parduoti nuosavybę, kreipkitės telefonu NO 4-2919

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE

arba apsilankykite įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Los Angeles,
California 90029.

Metai jau įpsėjo, bet yra dar skaitytojų, kurie nespėjo atsiųsti atnaujintos prenumeratos pinigų. Administracija prašo visus skolininkus: būkite tokie malonūs, nelaukdami atskiro paraginimo, kurie tik paskaitysite šias eilutes, tuojau atsilyginti.

Children's choir of Cleveland, Ohio, under the direction of A. Mikulskis.

Clevelando vaikų ansamblio choras, vadovaujamas A. Mikulskio.

Šis ir daugelis kitų Chicagos ir kitų lietuvių kolonijų vaikų chorų dalyvaus III Dainų šventėje Chicagoje liepos 3 d. Jiems diriguos muz. Faustas Strolia.

The cause of Lithuania's

Liberty is alive as ever

26th Anniversary of Soviet Occupation

June is the month of two solemn anniversaries for Lithuanians at home and abroad. On June 15, 1940, following an ultimatum presented at midnight, Soviet armies pushed into Lithuania and extinguished the country's freedom and independence. A year later, on June 14-22, 1941, the Soviets unleashed mass terror, costing some 5,000 lives, and deported 35,000 Lithuanian men, women and children to Siberia — the first in a series of mass deportations which, together with terror inside Lithuania, had affected some 400,000 people by 1952. A large part of them perished under the inhuman conditions of Soviet slave labor camps, Arctic cold, disease, and starvation.

The second anniversary was logical and inevitable consequence of the first. Once the Communist system was imposed on Lithuania, suffering and genocide had to follow.

Ever since 1940, the Kremlin has been doing

its utmost to draw a veil of legality over its crimes in Lithuania. Yet the very root of Soviet occupation of Lithuania — the secret agreements between the Nazis and Moscow of August 23 and September 28, 1939 (Molotov-Ribbentrop Pact) — is conveniently ignored by Soviet propagandists and "historians." The main argument of Moscow is that Russian Communist rule is beneficial to Lithuania and that the status quo there is sealed anyway.

Have the Soviets succeeded in convincing the Lithuanian people and world public opinion that Russian imperialism is permanently entrenched in Lithuania, Latvia and Estonia? The almost daily complaints of the Communist-controlled press about "bourgeois nationalism" in Lithuania indicate that this success has been denied to Moscow.

Today, 26 years after the Soviet aggression and occupation, the cause of Lithuania's liberty is as alive as ever. (Elta)

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

SELF-DETERMINATION AND LITHUANIAN RECOGNITION AFTER WORLD WAR I: An American View

Lloyd N. Beecher, Jr.

Towards the end of World War I, a practical manifestation of Wilsonian thought arose from the bloody battlefields of the Russian and German armies, for those fields were claimed by the majority of the people as ancient cultures who fell them to be their legitimate heritage. The Lithuanians then could quote Woodrow Wilson's chapter and verse in their quest for recognition as an independent nation-state. Yet, history's most famous proponent of faith in self-determination refused to legitimize this reflection of his own ideas.

However, before condemning Wilson's lapse of faith in regard to

Lithuanian self-determination, it is necessary to understand the peculiar circumstances in which he was forced to formulate a recognition policy for that country. With the Bolshevik capitulation to the Germans in the Treaty of Brest-Litovsk, the geographic state of Russia ceased to exist. Yet, there is no indication that United States foreign policy operated on the assumption that the distasteful communist expansion was anything more than a temporary lapse in civilization, which in due time would be rectified by the Russian people. Indeed, as late as December, 1919, Lansing confidently wrote that the end result of the Russian problem would not be a Bolshevik regime. Thus, United States policy seemed to be based on the assumption that a new, liberal Russian state would triumphantly arise from the brutal Bolshevik tyranny to determine the future of the Baltic States.

The implication of this belief formed the basis for numerous notes, which at various times were received by all of the Baltic Countries. The most concise statement was given to the Estonians, when they were told that the United States could not guarantee their independence, as this was a matter to be decided upon by an assembly representative of all Russian people. Once this Russian orientation is recognized, it is apparent that to support unilaterally "Baltic separatism" would be to treat the Russian people as a defeated enemy whose empire deserved to be dismembered. However, from the Wilsonian point of view this was impossible, for Russia was looked upon as part of the victorious Allied Coalition. It would reassume its rightful position when the New Russia emerged.

The Wilson administration maintained its Russian orientation even in the most critical days of 1919. The administration recognized that without military aid the Baltic Countries might be absorbed by the Bolsheviks. Hoping to supply this aid, the administration sought assurance from the Russian ambassador in Washington, Boris Bakhmeteff, that the New Russia would accept financial responsibility for any aid extended. Mr. Bakhmeteff replied that financial responsibility could be assumed if the Baltic States would guarantee not to use the war materials to further "separatist aims". Translated into policy, this meant that the Baltic Countries first had to reach an agreement with the representatives of Kolchak before aid from the United States could be received. What an agreement with the Kolchakists would have meant to Lithuanian national aspirations need not be discussed.

While the Russian approach to

United States policy could not have been designed to please the Lithuanian people, there was at least one aspect of American foreign policy that could be considered favorable to them. The British and French advocated the use of Polish troops to chase the Germans from Lithuania. Lansing consistently opposed this solution to the problem and explained the position of the United States to the American representative at the Paris Peace Conference, Frank L. Polk. He recognized that the Poles would demand Lithuanian territory for their efforts, and he acknowledged that this would not provide a viable solution, indicating that it was his opinion that the Lithuanians were opposed to Polish domination. Thus, Lansing seems to have concurred in the Lithuanian contention that the Poles, like the Germans, would not leave Lithuanian territory once they had occupied it. Inadvertently the Wilson administration adopted a policy that helped to provide some territorial security for the area the State Department would acknowledge as a nation-state once the idea of a New Russia lost its force.

However, the Wilson administration seems never to have given up the idea of a New Russia. A constantly increasing number of people believed that Lithuanian recognition ought not to be delayed because of the hope for rebirth. By July, 1921, even the Russian Embassy in Washington changed its line, asserting that if a conditional recognition were extended to the Baltic Countries, the arrangement would satisfy the requirements for practical relations without questioning the time of the Russian rebirth.

More importantly, the successor to the Wilson administration carried no commitment to the New Russia. Charles Evans Hughes, the new Secretary of State, did not accept the Bolsheviks as a permanent phenomenon. Nonetheless, he approached Russian territorial integrity in a manner quite different from that of Wilson. Hughes spoke only in terms of dismemberment by a foreign power. By specifying dismemberment by a foreign power, Hughes clearly left room for recognition of indigenously organized governments. This implies that while Hughes viewed Russian territory in the same way Wilson had, he did not believe the New Russia would emerge in the near future. The result was that in July, 1922, the State Department was able to extend recognition to the Lithuanians.

Thus, in the final analysis Wilsonian self-determination was negated by overriding faith in the temporarily stricken Ally, the Russian people. When self-determination was acknowledged, it was only after the Lithuanians had put the concept into practice at home and in the United States by presenting a million of signatures, and the faith in a New Russia had lost its hold on American foreign policy.

Independence to Lithuania

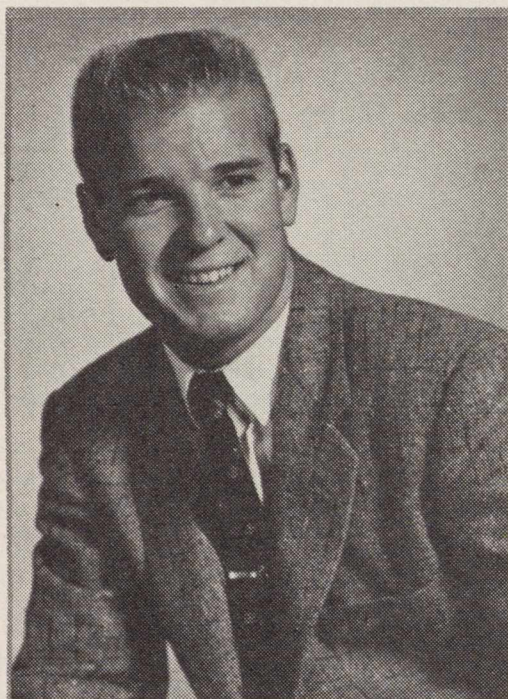
Should be restored

Excerpts from Rep. Derwinski's remarks

on anniversary of Soviet Seizure of Baltic States, June 16, 1966

"The illegal incorporation of Latvia, Lithuania, and Estonia into the Soviet Union came about as a result of an agreement between Dictators Hitler and Stalin during World War II and remains as one of the great injustices perpetrated by the Communist conspiracy which is still unresolved. It is one of the problems which the United Nations has failed to resolve due to the paralysis of that world organization deliberately caused by the Communist countries, led by the Soviet Union. The U.N. should, of course, be working to achieve self-determination and freedom to pursue their own cultural and economic development for the Estonian, Lithuanian, and Latvian peoples. It is my belief that our Ambassador to the United Nations, the Honorable Arthur Goldberg, should insist that the question of self-determination for the Baltic States be placed on the U.N. agenda so that the world's attention would be drawn to the continued enslavement of these peoples..."

● The Lithuanian music scholar A. Tauragis has written a substantial work on the music of Benjamin Britten. The book has been published in Russian by the "Muzika" publishing organization.

Lloyd Beecher,

a young graduate and a history major (not of Lithuanian descende) became interested in Baltic and specifically Lithuanian history in the course of professor Dr. Betly Unterberger at California State College in Fullerton.

His longer study — the synopsis of which appears here — was a result of extensive research. Mr. Beecher says he had a great honor to take up correspondence on this matter with Dr. Julius Bielskis, the Lithuanian Consul General in Los Angeles and Mrs. Alena Devenis.

Dr. J. Bielskis' leading position and intimate contact with the movement to bring about the recognition of Lithuanian independence was both, extremely valuable and inspiring. "I was thrilled," he says, "to see the signature on Dr. J. Bielskis' personal letter to me — the same signature I had seen in the State Department Archives."

The Lithuanian Days magazine is grateful to Dr. E. Tumas, professor at Calif State College in Fullerton, for obtaining this article.

L. Beecher, nelietuvis, baigęs istorijos mokslus Fullerton kolegijoje, susidomėjęs Lietuvos istorija, užmezgė ryšį su kai kuriais lietuvišiais ir išstudijavo Lietuvos kelią į JAV pripažinimą de jure.

Rašinys gautas tarpininkaujant Fullerton prof. dr. E. Tumaienei.

LITHUANIAN MAPS

is now available, compiled by J. Andrius, with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Kolu-paila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka.

This is the definitive map of 1939, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age.

A multicolored map of Lithuania
Wall map, approx. 35x46: \$4.50
Book map, in folder: \$3.50

Only a limited supply available.

Vincas Ramonas

CROSSES (KRYŽIAI)

Romanas

Angliškai išvertė Milton Stark

Kaina \$4.00

"Lietuvių Dienų" Leidykla

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.

90029

A CEMETERY OF NATIONS

In The Siberian Tundra

By H. Tautvaišienė

Continued from May issue

We started out of Bijsk in freight cars, equipped with two story bunks. The cars were overcrowded, though, and we had to sleep in shifts. Along the way, in Krasnojarsk, some of us were taken to showers and had our clothes disinfected. We left the train near Cheremchow, on the river Angar. There we waited ten days and nights for the boat to arrive to take us down the river. In the meanwhile, we were herded like cattle into a shelter which had only three walls, and was built especially for transients. The shelter was quite large, yet not large enough to accommodate all of us. A large group of people were forced to sleep in the open field. When we arrived, it was raining, and the mud along the banks of the river was knee deep. During the nights we were pestered by thieves, who stole everything they could lay their hands on. As it was, our possessions were very meager. During the course of our "journey into unknown" we changed our mode of transportation several times. At every junction we were delayed from seven to twelve days, and we ate and slept in the open fields. And everywhere the thieves visited us during the night.

While we were waiting on the banks of the river Angar, we observed a newly constructed compound for workers. Further down in the forest was a factory. Most of the trees around the factory were yellowed from the poison gases discharged by the factory. We saw armed guards standing watch over the factory and the people. It was a prison camp. The neighboring farmers were very poor and always short of food. Everything they produced was confiscated and shipped to the north. As we wandered among them seeking food, we tried to earn something about our destination. I found a woman who had a cow. I bartered away my shirt for three quarts of milk. It was my lucky day. This woman told me that her husband used to be a teacher in the neighboring village. One night the NKVD (called the "black ravens" because they used black trucks to take prisoners away) came and took her husband away. She had not heard from him or about him since. She had also heard that Moscow had a plan to establish fishing industries in the extreme north and that they needed manpower. It was the job of the NKVD

to provide it. People were needed for construction and for fishing. We also heard that, as we go on, conditions will get worse. We will have to travel on foot. People will drop their extra clothing and other belongings from sheer exhaustion, even though their very life will depend on that extra jacket when they do get to northern Siberia. The future looked dark, yet we kept hoping that this would not happen to us.

Our trip down the river Angar ended at Bratsk. There we were put ashore, along with our first casualty. The men went to the neighboring village for a coffin. Several people were very ill, but fortunately the weather was quite pleasant.

Shortly a truck convoy arrived, we loaded up and were soon on our way. It was said that this was a very dangerous highway. The forests were full of highway robbers who attacked people and freight transports. At this point, however, we really did not care. Once we stopped for several hours at a farm house. This gave us a chance to stretch out and get some sleep on the ground. It was deathly quiet. There were no birds, just endless taiga. I asked an elderly man about the direction of this highway. "This is a very solid highway. It is constructed on a foundation of human bones of people who died building it. It will take you to the river Lena and even further north, where you will all die of hunger." Thus spoke the man.

Not far from Osetrow, on the river Lena, many tents were erected. There we waited for another shipment of Lithuanians from Angara, and also for the barges which would take us down the river. From a newly established village people came to us with hopes of getting clothing, eating utensils, or some other household object, in trade for sugar, flour and berries. Here the terrain was not as flat as before and appeared threatening. On the outskirts of the dense forests grew black currant bushes and blueberries. We all rushed to pick some berries to fortify our diet. One boy lost his way and never returned. Insects were so huge and numerous that our faces were swollen from their bite. It was difficult to recognize your friends. While waiting for the barges we were sent to the harbor work. There we saw tons of American flour heavily guarded by police.

Bernardas Brazdžionis

THE TESTIMONY OF AN EXILE IN SIBERIA

(deceased)

I am a son whose father toils in serfdom,
A burnt-out torch among the midnight shades,
The wound in the world's heart that will not heal,
A man who left his soul in his country's glades.

My body died. They have interred the body
In a white shroud beneath Siberian snow.
I neither shudder nor fear the ceaseless gale,
When the blizzard roars at sixty degrees below.

Send me no gifts. I need no cast-off clothing.
Let no false sympathy distort your face.
Softly I lie encased in a coffin of grief;
My heart has balm in my mother's prayer and grace.

Beneath my head lie centuries in millions,
Ages of chaos and palaeolithic war.
Mount Ararat builds dust beneath my feet;
I have trodden the years of ape-man and dinosaur.

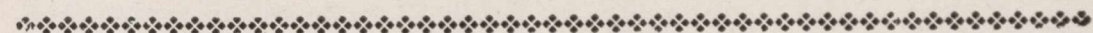
At my feet are beryls and topazes, Ural's treasure;
By my hands are ore of iron and dust of gold;
At my hoard stretch quarries of platinum; will you ask more?
What wider, wealthier land can man behold?

I hear the steps of Ulysses' companions,
The curses of Jason's men across the foam.
I sink, I am lost in the endless current of the ages,
That it may bear me, that it may bear me home.

All things in my heart I have kept (save the passion of vengeance),
Lost neither the love of my folk nor my native earth
Nor the sentry's blows that he struck in the mines of the Donetz.
I have parcelled all these in the sky of the land of my birth.

And I send you my gift, Mrs. America,
For the record of Themis, blind and true,
For the conscience of the leaders of the world,
And, Mrs. America, for you.

From the Lithuanian
translated by Raphael Sealey

This seemed to confirm the rumor that America was helping Russia in this new enterprise.

Finally the barges arrived. The bunks were three stories high. With great difficulty we managed to get settled and started our journey down the river. At last we were sure that the NKVD, dealing in white slaves, had sold us to the Jakutsk fishing industry.

The barges were equipped with kitchen, huge iron pots for preparing food. Once a day we received a bowl of thin, hot, soup with barley, and in the evening, some porridge with oil, hot water, and one pound of bread. Once a month, each person received one pound of sugar. Adults and

children received the same rations. Obviously this food was lacking in essential vitamins and minerals. Later, when we started working, the cost of this food was deducted from our wages. If you had money, you could buy a bigger and better bowl of soup on the "black market", but the buyers were scarce indeed.

Just before we came to Jakutsk, the caravan stopped. In the middle of the field, a primitive shower was erected. People were ordered to disembark and were led through these showers. It was getting more and more difficult for us to disembark, because many of us were so weak we could not get off our bunks. (To be continued)

1. Lithuanian Patriarch Dr. Jonas Basanavičius, who died in Vilnius on February 16, 1927. — Lietuvos patriarchas dr. Jonas Basanavičius, miręs Vilniuje 1927 m. vasario 16 d.

2. When Vilnius Territory was incorporated into Poland on March 15, 1923, only Polish Stamps circulated. Shown is a Polish postage due stamp postmarked WILNO 1 (Vilnius 1). — Po to, kai Vilniaus kraštas buvo pripažintas Lenkijai 1923 m. kovo 15 d., ten įsigaliojo lenkiški p. ženklai. Kurie ženklai krašte buvo vartoti, tegalima atpažinti tik iš antspaudo. Čia parodytas lenkų p. ženklas su antspaudu WILNO 1.

3. Polish Marshal Joseph Pilsudski (1867-1935), who was a descendent of Lithuania himself, in 1927 at the meeting of the League of Nations declared that Poland will respect Lithuania's independence and her territorial integrity. — Lenkijos maršalas J. Pilsudskis, 1927 m. Tautų Sąjungoje iškilmingai tvirtino, kad Lenkija gerbs Lietuvos nepriklausomybę ir jos sienų neliečiamumą.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By Antanas Bernotas

LXXXVIII

After completing a phase in Lithuania's history regarding the Territory of Klaipėda, once again we turn to the affairs of the Vilnius Territory, which was never abandoned by the Republic of Lithuania. Lithuania, continuing her struggle to resolve the dispute over this territory in the Conference of Ambassadors or in the League of Nations, always had the intention that the League of Nations should force Poland to obey the treaty of Suvalkai, signed by Poland, and to withdraw from the occupied territory. But this event did not take place. In 1922 Lithuania demanded that the whole affair should be transferred to the International Tribunal in Hague, Netherlands, but this demand was also ignored.

When the League of Nations on March 15, 1923, declared that the present borders of Poland were factual, that meant, the incorporation of Vilnius territory into Poland, Lithuania could do nothing else but protest. Despite the fact that Poland received the whole territory of Vilnius, it was never satisfied with this treaty. During later negotiations between Allied Powers and Lithuania for the Territory of Klaipėda, Poland raised new demands for Lithuania to open her borders with Poland and to resume transit alongside the Nemunas river to the port of Klaipėda. The Conference of Ambassadors, yielding to the Polish demands, on June 2, 1924, sent Lithuania a request to forget all differences between the two countries, to open the borders, and to resume diplomatic relations at once. But Lithuania rejected these offers and demanded to call an international commission to resolve this whole affair. This was rejected.

Because Lithuania, signing the Convention of Klaipėda, obligated herself to open the Nemunas river for free access to the port of Klaipėda for Poland offered to resume negotiations on this issue in

Copenhagen, Denmark. Negotiations were resumed. Later these negotiations were continued in Lugano, Switzerland, but were fruitless, because Poland demanded not only free access to the port of Klaipėda by way of Nemunas, but also free access by railways and also wanted to start diplomatic relations. Lithuania disagreed, and on January 27, 1926, made public its own version on transportation of timber in the Nemunas river, which practically was never resumed.

Poland began to make various difficulties to the Lithuanians living in the occupied territory of Vilnius. It started to close Lithuanian schools, forbade all activities in Lithuanian organizations, confiscated and closed Lithuanian papers, arrested Lith. teachers priests and other personalities, and banned 33 well-known persons, among them Professor Mykolas Biržiška, to Lithuania. Further, Poland started to organize terrorist bands of various Lithuanian political refugees living in the territory and sent them to Lithuania to transfer border signs into the interior of Lithuania. Several border incidents were staged and Polish army units began concentrating in the territory. Lithuania accused Poland to the League of Nations for breach of peace.

To defend Poland's cause in Geneva, Switzerland, Premier Marshal Joseph Pilsudski arrived himself. On the floor of the League of Nations he declared that Poland has every intention to respect Lithuania's sovereignty and integrity. He also offered to resume new negotiations to resolve the question. The Council of the League of Nations in its resolution on December 10, 1927, recommended the resumption of such negotiation.

Negotiations were resumed in Koenigsberg, Germany, while separate commission worked in Kaunas, Warsaw, and Berlin. But all these negotiations gave only meager re-

THE UNITED STATES SENATE MUST ADOPT A BALTIC FREEDOM RESOLUTION

A FAVORABLE ANSWER FROM SENATOR FULBRIGHT

Many freedom-loving Americans, including Mr. A. F. Skirius — Publisher of this magazine, have written to Sen. Fulbright, urging him to act on the Baltic resolutions. In a letter, dated May 29, 1966, Sen. Fulbright writes the following to Mr. Skirius:

"Dear Mr. Skirius:

"This will acknowledge your letter of May 14, 1966, concerning S. Con. Res. 416, 'To request the President of the United States to urge certain actions in behalf of Lithuania, Estonia, and Latvia.' ... 'At the present time the Committee's schedule of hearings is

very heavy. However, I hope to be able to schedule the resolution for consideration by the Committee later this year.

Sincerely yours,
(Signed) J. W. Fulbright
Chairman"

Let's urge Senator Fulbright to act on the aforesaid legislation without further delay. Send a telegram, write a letter to Sen. Fulbright urging him to do so. A model letter is given on this Page. The Senate must adopt the above resolution this year before it adjourns this fall.

**SEND TELEGRAMS, WRITE LETTERS TO SEN. FULBRIGHT!
He must act on the Baltic Resolutions this year!**

The House of Representatives adopted H. Con. Res. 416 on June 21, 1965, that calls for freedom for Lithuania and the other two Baltic States. This Resolution was referred to the Senate Committee on Foreign Relations headed by Sen. Fulbright. He and his Committee have not acted yet on this cry-for-liberty legislation. In addition to the aforesaid Resolution, there are ten Senate Concurrent Resolutions (almost identical to H. Con. Res. 416) introduced in this Congress and pending before Sen. Fulbright's Committee.

Send a telegram or write a letter to Sen. Fulbright TODAY and urge him to act speedily and favorably on one of the resolutions, concerning the Baltic States, that are pending before his committee. Please urge all your friends to do the same.

Your telegram or letter to Senator Fulbright could read as follows:

*The Honorable J. William Fulbright
Chairman — Senate Committee on Foreign Relations
Senate Office Building
Washington, D. C. 20515*

My dear Senator:

I urge you and members of the Committee on Foreign Relations to act speedily and favorably on one of the Concurrent Resolutions, concerning the Baltic States, and send it to the Senate for adoption. The House acted on a similar legislation (H. Con. Res. 416) last year. Cannot the Senate do the same? Please do that without further delay. I hope to hear from you soon. Thank you.

Sincerely,
(Your signature)
(Your name and address — in print)

Make this a MUST! Do it TODAY! Urge all your friends to do the same!

sults: the demarcation line was renamed as "administration line" and the border inhabitants received some facilitations in crossing the border. Then the Council of League of Nations gave orders to the Commission of Communication and Transportation to investigate, whether Lithuania did not break international regulations of transit. The commission transferred the whole matter to the International Tribunal in Hague. The Tribunal considered this question and in 1931 sent its dispatch that Lithuania did not break international laws. After this decision the matter with Poland was never again renewed and everything remained as before until 1938.

(To be continued)

● Mr. A. Rudis, chairman of the Lithuanian American Council, and president of Rockwell Engineering Co., has been elected president of the International Trade Club for the next fiscal year, beginning July 1st. Mr. Rudis has been an active member of this club for many years.

● In the U.S.S.R. Boxing Championships which have just finished in Moscow, Lithuanian R. Tamulis became the welterweight champion, and V. Bingelis was runner-up in the lightweight class. Two other Lithuanians received bronze medals.

LITHUANIANS MAKE NEWS

Father A. Kezys' photographs on a TV station, Baltimore, Md. From left: Mr. W. Lefevre, announcer, Father A. Kezys, SJ, Father K. Pugevičius.

Kun. K. Pugevičius per Baltimores televizijos programą "Catholic Reviewpoint" surengė A. Kezies meninių foto nuotraukų demonstravimą.

LITHUANIANS IN THE AMERICAN PRESS

— The March 4 issue of the "Catholic Free Press", Worcester, Mass published a letter written by W. Wisnaukas of Gardner who related some of the events of his trip to occupied Lithuania during the last summer. It was a well-written article which gives the reader some of what is now going on in present day Lithuania.

— The Schenectady Gazette, Schenectady, N. Y. published a nice editorial on Lithuania on the occasion of February 16th. The same issue of the newspaper had a letter on Lithuania which was written by Ed. Baranauskas. Ed. Baranauskas published another letter in the pages of the Schenectady Union-Star, Schenectady, N. Y.

— The Chicago newspapers gave the Lithuanian opera, La Traviata, a great deal of publicity. Like wise with a number of events that took place on February 16th and March 4th.

— There is a leaflet folder which deals with relief for the church behind the Iron Curtain. The March-April issue has a writeup on the Church of St. Michael in Vilnius which has ceased to be a place of worship and has been made as a show room for sanitary installations. A picture shows the interior of the church as a showplace. Much is written about the change in the church all due to the religious persecution of Lithuania by the Soviet. An appeal is made to pray for the communists so that they may receive the light by which

they may know the error of their ways. The Editor address is: ICCR Center, P. O. Box 2369, Houston, Texas.

— Jack Stukas recently celebrated the 25th anniversary of his radio program which has done so much to make the American people acquainted with Lithuanian culture. The events of the celebration received a great deal of publicity from newspapers like "The Tablet", Brooklyn, N. Y., the Newark News, Newark, N. J. Elizabeth Journal, Elizabeth, N. J.

—Some newspapers have written about Tzims Luksus who was born some 34 years ago in Chicago of parents from Lithuania, and who designs special cloth for women in Vermont mill. A writeup with pictures appeared in the January 14, 1966 issue of the LIFE magazine, Rockefeller Centre in New York City and in the May 29 issue of the Magazine section of the Philadelphia "Inquirer", Philadelphia, Pa.

—The May 24 issue of the Philadelphia, Pa. had a column written by R. Drumond to the effect that the United Nations could be badly hurt if it should give a seat to Peking in Red China. He explains that permitting Red China in the United Nations does not mean that it will turn into a peace-loving nation. He recalls that in 1934 when the Soviet Union was permitted to join the League of Nations, it did not prevent her from seizing and occupying Lithuania and the other Baltic Nations. He also states that the step would turn the spirit and letter of the United Nations Charter into empty words.

• The University of Wisconsin International Fair included exhibitions of Lithuanian folk art and literature about Lithuania. It was organized by two Lithuanian students, Regina Palaitytė and Vytautas Janušonis. During the two days many persons showed interest in the Lithuanian exhibition. Some unexpected events also occurred: Lithuanian, Latvian and Ukrainian students received word that three students from the Soviet Union had protested to the International Club that only Soviet Russia had the right to represent these three captive nations. These protests were ignored and the exhibitions continued to attract the spectators. (See the picture on page 19).

• Three members of ACEN's General Committee testified on June 7 in Washington before the Subcommittee on Europe of the Committee on Foreign Affairs of the U. S. House of Representatives. Their testimonies dealt with the current situation in East-Europe in the context of NATO's present problems.

ACEN's Chairman, Vaclovas Sidzikauskas of Lithuanian, Aleksander Kutt of Estonia and Constantin Visoianu of Rumania, each read a prepared statement and then answered questions from the members of the Subcommittee.

In addition to ACEN's representatives, the Subcommittee heard two other witnesses. Richard F. Staar of Emory University, Atlanta, Georgia, gave testimony on the topic "Has the Communist Military Threat Abated — Rendering NATO Obsolete?" Professor Ferenc Vali

of the University of Massachusetts, Amherst, Mass., discussed the alternatives open to the U. S. with regard to East-Central Europe.

The hearing was chaired by Rep. John S. Monagan (O.—Conn.). Other Subcommittee members present included Rep. Edna F. Kelly (D.—N. Y.), Rep. Lee H. Hamilton (D.—Ind.), Rep. J. Irving Whalley (D.—Pa.) and Rep. James G. Fulton (R.—Pa.)

ACEN Chairman Sidzikauskas testified on NATO's impact on East-Central Europe. Mr. Sidzikauskas said: "Since NATO's inception, its very existence has been of great import to the peoples of East-Europe. First of all, it has given them hope. By helping forge an image of a democratic, viable and powerful Western Europe, NATO has helped demonstrate that Communist predictions of 'inevitable victory over decadent democracies' should have been long consigned to the dust bins of history..."

On the other topics spoke Prof. Starr, C. Visoianu, A. Kutt and Vali, who summarized the testimonies and warned against exaggerated optimism regarding the separatist tendencies of the East-Central European Communist governments.

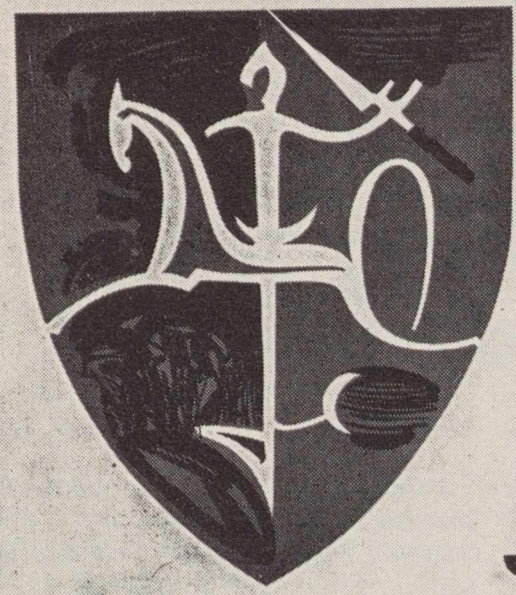
The hearing was well covered by the U. S. press, and the Associated Press filed a lengthy account of the proceedings.

• The April 26 issue of the "Tablet", Brooklyn, N. Y., had a review of the book "The War Against God in Lithuania", a book relates the religious persecution of the Church in Lithuania by the Soviets. Pictures of two Lithuanian Bishops are shown with the review.

Mr. A. Radzius, Msgr. J. Mendelis, and Mr. T. Gray-Grajauskas present to Bishop T. Austin Murphy, Auxiliary of Baltimore, a copy of Dr. J. Savasis "The War Against God in Lithuania", published by Maryland Books. The presentation was made in the name of Bishop Vincent Brizgys.

Baltimorės vyskupui pagelbininkui įteikiama knygos "Kova prieš Dievą Lietuvoje" angliškas vertimas, išleistas Maryland Books leidyklos.

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO

KONGRESAS

**BIRŽELIO 30-LIEPOS 3d.
CHICAGOJE 1966**

**+ MŪSŲ JĖGOS, MŪSŲ ŽINIOS!
+ LAISVAI LIETUVAI TĖVYNEI!**

JAUNIMO KONGRESO DARBŲ IR ĮVYKIŲ KALENDORIUS

Birželio 30 dieną prasideda Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas Chicagos Conrad Hilton viešbutyje ir atidaroma a. a. Vyto Valaičio foto paroda Normandie Lounge salėje.

7 val. vak. pristatymas svečių — Waldorf Room salėje.

7 val. 30 min. vak. Kongreso atidarymas Waldorf salėje.

8 val. vak. paskaita: "Jaunimo reikšmė tautoje ir išeivijoje" — Waldorf Room salėje; skaito dr. Henrikas Nagys.

9 val. vak. Miss Lithuania rinkimai — Williford Room salėje.

10 val. vak. šokiai — Williford Room salėje.

Liepos 1 dieną vyksta antroji PLJ Kongreso diena.

9 val. 30 min. — 11 val. ryto — Lietuvių jaunimas pasaulyje — pranešimai iš kitų kraštų — Waldorf Room salėje; praveda Jūra Gailiūšytė ir Vytautas Kamantas.

11 — 1 val. p. p. paskaita: Kaip mes keičiamės svetimoj aplinkoj — Waldorf Room salėje; skaito Vytautas Černius.

1-2 val. 30 min. p. p. — pietų pertrauka.

2 val. 30 min. — 5 val. p. p. sesijos atskiruose kambariuose:

1. American Lithuanians in USA (Anglų kalba). Organizuoja Lietuvos Vyčiai, praveda Antanas Mažeika.

2. Sporto sekcija, Valdas Adamkavičius moderatorius, dalyviai: dr. Aldona Šapokaitė, Alfredas Kleinaitis, Elvyra Vadoplienė.

3. Jaunimas, jo organizacijos ir visuomenė (simpoziumas),

Antanas Saulaitis moderatorius, dalyviai: Kęstutis P. žygas, Kazimieras Totoraitis iš Kolumbijos, Aldona Maria Čikštaitė iš Argentinos, Algimantas Gegeckas iš Šveicarijos, Arvydas Lingė iš Vokietijos, Daiva Lobutytė iš Australijos.

4. Laisvinimo darbas ir jaunoji karta (simpoziumas),

simpoziumo moderatorius — dr. Al. Avižienis, dalyviai: dr. Al. Budreckas, Romas Cibas, Jr. iš Australijos, Raimundas Mieželis, Leonas Sabaliūnas, dr. Jonas Norkaitis, Algis Garlauskas, dr. J. Klovaitytė iš Venecuelos, Rasa Kairelytė iš Argentinos.

5. Moksleivių sekcija, Tvarko Kanados Lietuvių Bendruomenės Jaunimo Sekcija.

6. Religinė sekcija, Krikščionybė ir šių aiklų jaunimo ieškojimas — simpoziumo moderatorius — dr. Arūnas Liulevičius, dalyviai: Sesuo M. Jurgita, kun. A. D. Dumpys, Artūras Hermanas iš Vokietijos, Jonas Šulcas iš Italijos, Zuzana Valatkaitė iš Argentinos.

7. Lituanistiniai mokslai, Organizuoja Pedagoginis Institutas.

8. Komunizmo metodika, Simpoziumo moderatorius Antanas Sabalis, dalyviai: A. Spirauskas, Pranas Ažuolas, L. Bražėnaitė.

9. Karių ir veteranų sekcija, Tvarko Raimundas Mišauskas.

7 val. 30 min. vakare — D. Lapinsko operos "Lokys" premjera. Maria High School salėje.

Solistai: Stasys Baras, Aldona Stempužienė, Daiva Mongirdaitė ir kt.

10 val. vak. — šokiai — Continental Room ir Williford Room salėse.

Liepos 2 diena — trečia ir paskutinė PLJ Kongreso diena.

9 val. 30 min. — 10 val. 30 min. ryto — paskaita: žvilgsnis į pavergtą Lietuvą, — Waldorf Room salėje.

Skaito Stasys Lozoraitis, Jr.

10 v. 30 min. — 12 v. 30 min. p. p. — simpoziumai atskiruose kambariuose:

1. Lietuvos ir Rytų Europos padėtis (taikomas vidurinei kartai),

moderuoja dr. Vytautas Vardys, dalyviai: Rimas Gražulis, Augustinas Idzelis, Julius Šmulskštys, Benediktas Mačiuka, Tomas Remeikis.

2. Tautinis pasireiškimas krašte. Moderuoja A. Antanavičius, dalyviai: Koncytė, Virpšaitė, Trimakas, SJ., Briedytė, Brasaitis.

1 val. — 2 val. 30 min. p. p.

12 v. 30 min. — 1 v. 30 min. p. p. — pietų pertrauka.

1 v. 30 min. p. p. — sporto rungtynės Marquette Parke.

1 v. 30 min. — 3 . 30 min. p. p. —

1. Tautinė ištikimybė svetur — dalyvauja paskirti ideologinių organizacijų atstovai: Algis Rukšėnas, moderatorius, dalyviai: A. Stepanas iš Australijos, Romas Sakadolskis, Mykolas Drunga, Šarūnas Lazdinis, Vyt. Grigaliūnas iš N. Zelandijos, Rymantė Steponaitytė iš D. Britanijos, Algirdas Dyrikis iš Kolumbijos.

2. Bendruomenės išeivijoje — paskaitą skaito V. Trumpa.

3 val. p. p. — PLJ Kongreso uždarymas. Paskaitą Lietuvių jaunimas pasaulio idėjų plotmėj skaito dr. Antanas Sužiedėlis.

Willoford Room salėje.

7 val. vak. — PLJ Kongreso banketas Grand Ball Room salėj. Programos solistai: Aušra Vedeckaitė iš New Yorko ir Rimtautas Dabšys iš Los Angeles.

Po banketo — šokiai.

Liepos 3 diena —

Pamaldos —

10 val. ryto — šv. Mišios šv. Kryžiaus par. bažnyčioje, Chicago, Town-of-Lake apylinkėj.

10 val. "Tėviškės Lietuvių Evangelikų Liuteronų bažnyčioje.

10 val. 15 min. — šv. Mišios Marijos Gimimo par. bažnyčioje, Chicago, Marquette Park apyl.

3 val. p. p. visi kviečiami dalyvauti **TREČIOJ DAINŲ ŠVENTĖJ**, kuri vyksta International Amphitheatre rūmuose, Chicagoje. Šventės rengėjai: Jungt. Amerikos Valstybių ir Kanados Bendruomenės.

LIETUVIŲ JAUNIMO METŲ PRASMĖ IR UŽDAVINIUS

Anglijoje leidžiamas "Šaltinis", tikiybinės ir tautinės minties žurnalas, birželio nr 3 išreiškia tokio akrostichu:

J — Jaunatvė
A — Aukojimasis
U — Užsidedimas
N — Nuoširdumas
I — Idealizmas
M — Moralė
O — Optimizmas

M — Mokslas
E — Entuziazmas
T — Tautiškumas
A — Aktyvumas
I — Idėjos

LITHUANIA — LAND OF HEROES

Prepared and Edited by
Leonard Valiukas

THIS IS ONE OF THE BEST BOOKS ON LITHUANIA IN ENGLISH!

* Country, people and language
* Lithuania's fight for freedom
* Soviet genocidal practices in Lithuania

LAVISHLY ILLUSTRATED

This book contains some very fine information about Lithuania, her people and Lithuanian language. It shows also how Lithuania was occupied and incorporated against her will into the Soviet Union. Further, it shows the heroic fight of the Lithuanian nation against the Kremlin invaders.

The case of Lithuania carries with it a great human story of heroic people.

We kindly suggest to you to order a copy of **Lithuania — Land of Heroes** for your library.

Price: \$4.75

Lithuanian Days Publishers

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

LITHUANIAN DAYS, JUNE, 1966

VYTĖ NEMUNĖLIS

MEŠKIUKAS
RUDNOSIUKAS

Staryk

NETRUKUS "LD" IŠLEIDŽIA NAUJĄ ŠIOS KNYGOS LAIDĄ.